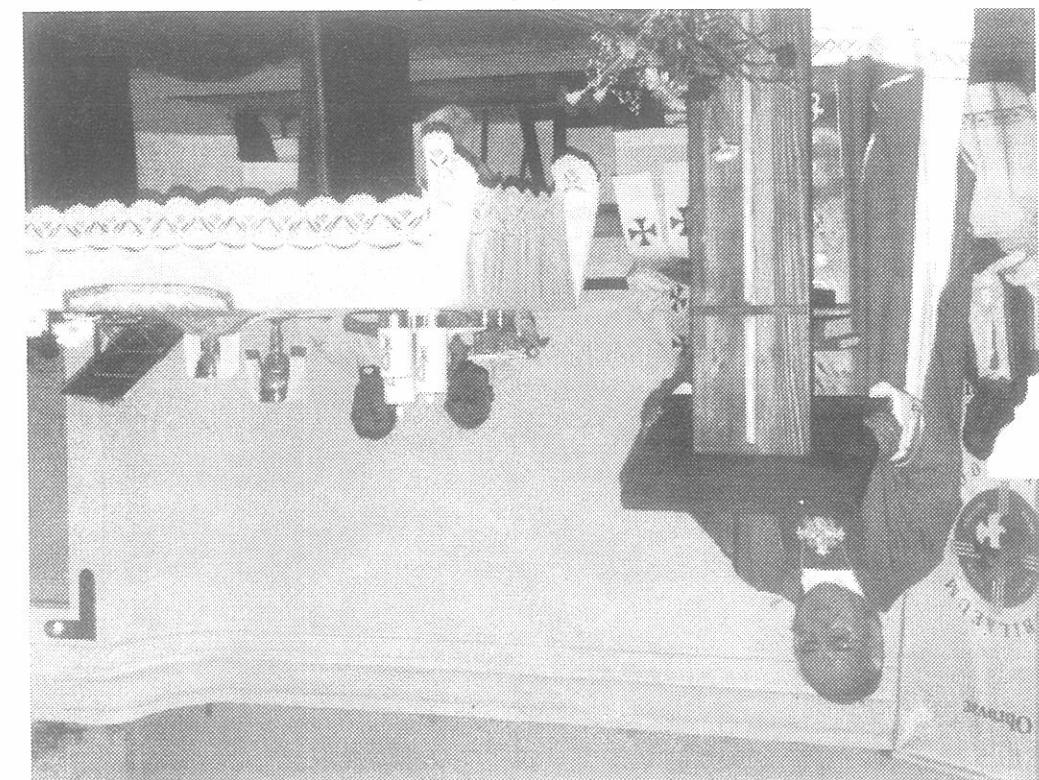

**VJESNIK ZADARSKE
NADBISKUPIJE**

Broj 7-8/2001

- VJESNIK ZADARSKE NADBISKUPIJE - Službeni vjesnički Zadarske nadbiskupije - ISSN 1331-7016; Izdavač: Nadbiskupski ordinarijat Zadar, Želeni trg 1, 23000 Zadar; tel. 208-650, fax: 251-699; Odgovara: mons. Ivan Prendić, nadbiskup zadarski; Uredničko vijeće: Ljivo Marijan, Rozario Sutin, Nedješko Zubović; Tiskar: WA graf, Nikole Tesle bb, 23000 Zadar, tel. 323-592; datum ulaska u tisku ovog broja Vjesnika: 14. lipnja 2001.
- * * *
- ZADARSKA NADBISKUPIJA, 289
Rekolekcija - svibnja, 2001. (J. Obrestar: Rad za zvanja među draslima), 289
40. Svećenički dan - lipanj, 2001. (T. Ivančić: Svećenička duhovnost), 293
ODREDBE, 304
Portaka o katoličkom vjerovanaku u školi, 305
Obavijesti, 306
VJESTI I DOGADAJI, 307
NASI JUBLILARCI, 319
IZ POKOJNICI, 321
KRONIKA, 330
Nove knjige, 335

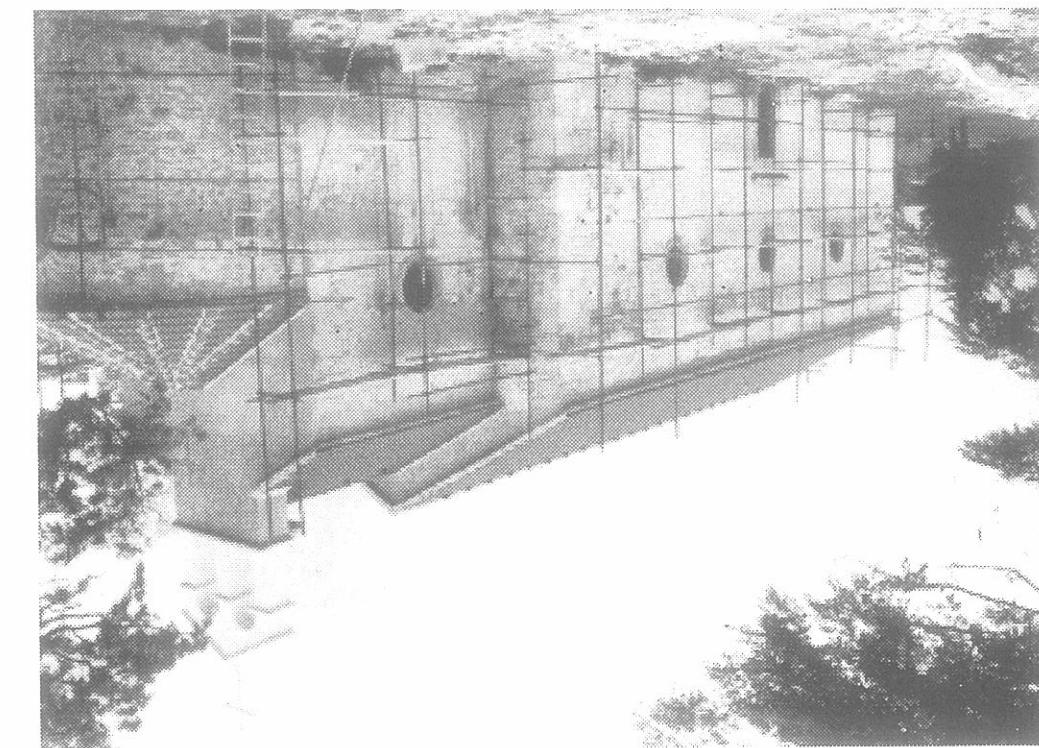
40. svećenički dan u Obrvcu

SADRŽAJ

MEDVĐA - potrivena crkva

NOVE KNJIGE

MOJA MISA, Martin Kirigin, Čokovac 2001.

GORNI ZEMUNIK, izgradnja nove crkve

Nadbiskupova riječ

PREZBITERIJ I JEDINSTVO

Nijedan govor o evangelizaciji svijeta ne može izbjegći temu o prezbiteriju jedne mjesne Crkve. Sačinjavaju ga biskup, svećenici i đakoni, ako ih ima, te Crkve. Prezbiterij je u srcu Crkve. Prezbiterij je nositelj evangelizacije. Ona je pak u njegovu srcu. Sam prezbiterij, dakako, sebe vidi u srcu Crkve, usred Božjega naroda. Crkva opet sebe prepoznaće kao "puk sakupljen u jedinstvu Oca i Sina i Duha Svetoga"/LG 4/. Za taj puk molio je Sin u Oca: "Kao što si ti, Oče, u meni i ja u tebi, neka i oni u nama budu jedno, da svijet uzvjeruje da si me ti poslao /Usp Iv 17, 21/. Dakle, oni koji u Crkvi pripadaju prezbiteriju, pozvani su i posvećeni "za izgrađivanje Tijela Kristova" /Ef 4,12/ u prosuđivanju vlastite vrijednosti i prikladnosti za izgrađivanje, prolaze ili padaju na kriteriju jedinstva. Što to znači?

Svaki član prezbiterija, osobno, izgrađuje višesmjerno zajedništvo i jedinstvo unutar svoje Crkve, i samo unutar Crkve: u prvom redu prema presvetoj Trojici, prema svim članovima Crkve Kristove, prema svim članovima svoje mjesne Crkve, posebno unutar prezbiterija i cijeli prezbiterij prema biskupu i obratno. To višesmjerno zajedništvo u jedinstvu osobito je razrađeno i naglašeno u koncilskim dokumentima o biskupskoj službi /Cristus Dominus/ i svećeničkoj službi /Presbyterorum ordinis/. Ti dokumenti međutim počivaju na dogmatskoj konstituciji o Crkvi /Svetlo naroda/.

Vraćajući se na početak ovog razmišljanja vrlo je bitno da prezbiterij Nadbiskupije zadarske, iskreno i temeljito, u hodu, i trajno, postavlja pitanja samome sebi je li kadar svojim jedinstvom valjano poslužiti izgrađivanju Tijela Kristova? To pitanje se može postaviti i na drugi način: što čini prezbiterij Nadbiskupije zadarske za svoje jedinstvo? Koliko je u svakom svećeniku u prezbiteriju živa svijest o potrebi potpunog, a ne selektivnog jedinstva. Ono se, shvaćeno i življeno iz vjere, očituje u nekim osobitim momentima. U prvom redu to je Euharistija gdje se prezbiterij okupljen oko Krista i s biskupom najdublje doživljava zajedništvo u jedinstvu, najveće razine, i jačine. Zato su veoma važne koncelebrirane Euharistije u katedrali, u različitim prigodama u Nadbiskupiji, u duhovnim vježbama i rekolekcijskim. Zapravo uvjek kada se prezbiterij vidljivo očituje u svojoj Crkvi.

Jednako tako svaki prezbiter najdublje ostvaruje jedinstvo u Euharistiji sa svojom župnom zajednicom i svatko od vjernika sa svakim unutar nje.

Na mjestu je zato pitanje: ako jedan svećenik nije na zajedničkim skupovima prezbiterija svoje Nadbiskupije, kako shvaća svoje zajedništvo s Kristom, s Crkvom i sa svojim vjernicima u župi? A ima toga. Ponekome je zaborav prekrio rekolekcijske srijede ili Godišnju skupštinu našega prezbiterija ili Svećenički dan Nadbiskupije ili Katehetski dan! Ipak svi ti susreti su nam dar u okviru naše mjesne Crkve. Oni nas odgajaju. Oni nas povezuju. Oni nas učvršćuju. Oni su naša dužnost. Oni su znak autentičnosti našeg svećeničkoga života, poslanja i jedinstva.

Nadbiskup

DUHOVNE VJEZBE NA SKOLJICU – Od 3. do 5. srpnja 2001., u samostanu sv. Pavla na Školjicu, odrižan je prvi krug duhovnih vježbi za svećenike Zadariske nadbiskupije. Preduvođio ih je vlc. Andrija Vrane iz Zagreba.

KRIZMA U OBRVOČU I KRUSEVU - 8. srpnja 2001., g. Nadbiskup je slavio Euharistiju i podjelio sv. potvrdu križmamicima u upama Obrvac i Krusevo.

Kod práskej nádibiskupa, kardinála Miloslava Vika.

SRPANS, 2001.

NADBIISKUP U BERTRINU – Od 28. do 30. veljače 2001., g. Nadbiskup je boravio u Ber-
linu i na poziv tamošnje Hrvatske Katoličke
misije imao surtet s kitzmannicima i roditel-
jima te slavio Euharistiju i podijelio sakrame-
nta sv. Potvrdje kitzmannicima te misije i grupi
krizimaničaka Portugalske misije. Za boravka u
Berlinu posjetio je Hrvatsku kulturnu zasad-
nicu i bio na Tribini: Hrvatski književniči - ZO-
ran Fretic.

KRIZMA U PRIVLACI - 24. lipnja 2001., u Privlaci, Nadbiskup u miru Podjelio je sakrata-
mentat sv. krizme 38-oricu mladih.
SUSRET DEKANA - 26. lipnja 2001., u Nad-
biskupskom domu, g. Nadbiskup je predse-
dao sjednici dekanata Zadarske nadbiskupije.
Tema susreta: Novi pastoralni plan za iduće
desetljeće i Novi finansijski sustav u Nad-
biskupiji.

KATEHETSKOG UREDA - 27. lipnja 2001.,
G. Nadbiskup je slavio Euharistiju u kapeliči
Nadb. Domu s državnim Kružje te potom
blagoslovio nove urde Ekonomata i Katolik-
ske urede.

VJENSEII

VJESNIK

*TURIZAM, SREDSTVO U SLUŽBI MIRA I DIALOGA MEĐU KULTURAMA
rujna 2001.
Poruka pape Ivana Pavla II. za XXII. Svjetski dan turizma 27.*

SVETA STOLICA

za domace zaseđenice turizam se često pretvara u priliku za prodaju takozvanih "egzotičnih" proizvoda. Niču tako umjetna domaralista kosa su bez stvarnog dobita s kul-turom zemlje domaćina ili su označena "površinom egzotičnoscu" kosa se nudi zauzdjeljnicima zeljnim novim uzbudnjima. Nazalost ta neobuzdana zelja katkad vodi do osnovnavaši učići zastavljivim spoljni-rgovinu što je sablazan kosa se ne smije tol-erati. Moraju se poduzeti sve moguće mjeru-va da turizam ni u kom slučaju ne postane su-vremenje oblik izrabljivanja, već da naprotiv uživoj i raznijetu turizam katalkad pred-stavlja vazični gimbek u procesu globaliziranom svijetu turizam katalkad pre-izvedenih i neopovratnih promjena i u kulturni-mentalitetu kulture, vrjeska slavija i pukke idejnici domaćina. Pod utjecajem potrošačkog mecenatstva mogu postati potrošana roba kosa se sve više ositomajuće kosa bi odgovorila na svejeje što većeg broja turista. Da bi se udovol-

makova identiteta posedim kultura, te da ih
zao takev medunarodna zajednica mora
ciklovoitiye stiti. I pak, na nekima mesetima
nasovni turizam uradio je svoyevrashom sub-
utilrom kosa unazadjuje kako turiste takо i
jasednicu kosa ih usozcuje: tu se u komerci-
zalne svrhe tezi iskoristi tragove „primitive
avilizacije“ i „jos uvijek zivuge obredne imici-
sackje“ u nekim tradicionalnim društvinama.

U skladu s odlukom Ujedinstvenih naroda da 2001. godinu proglaši „Memedunarodnom godi- nom džizajlaže a među kulturnama“, tema koju je Sjestska turistička organizacija odbarala za svos ovogodišnji Sjestskeki dan poziv je na raz- misljajne o prinosu koji turizam može dati di- jalogu među kulturnama. O toj sam temi progo- vorio u svosoj ovogodišnjoj poruci za Sjestskeki svet u džizalagu krije „neophodni put ka izgradnji dan mira, skrećuci pozornost na činjenicu da pomirenoe svijeta, spoznoga s vredinom gledati u vlastitu budućnost“ (Poruka za Svjet- ski dan mira 2001., br. 3).

U turizmu kao industriji vidimo kako svjet ova- postaje sve više globalan i uzajamno ovisan. Razvoj turizma, posebno kulturnog turizma, bez sumnje je na dobrobit i turista i njihovih domaćina. Sve je snaznija, primjerice, svijest o važnosti velikih umjetnickih djela, kao

nedavno posvećenoj župnoj crkvi sv. Ante na Smiljevcu u Zadru.

KANDIDATI ZA ĐAKONAT – 14. lipnja 2001., u Nadbiskupskom dvoru u Zadru, g. Nadbiskup je primio trojicu kandidata za stalni đakonat iz Zadarske nadbiskupije.

SVETKOVINA TIJELOVA - 14. lipnja 2001., na svetkovinu Prev. Tijela i Krv Kristove, u katedrali sv. Stošije, predvodio svečanu Euharistiju i tjelesku procesiju po ulicama grada Zadra, od Katedrale do crkve sv. Šime gdje je bio svečani Euharistijski blagoslov.

ZAVRŠNA SJEDNICA GIMNAZIJE - 15. lipnja 2001. g. Nadbiskup je sudjelovao na završnoj sjednici profesorskog vijeća Nadbiskupske klasične gimnazije u Zadru.

BLAGOSLOV POSLOVNICE PRIVREDNE BANKE – 15. lipnja 2001., Nadbiskup u miru je blagoslovio novootvorenu poslovnicu Privredne banke Zagreb u Zadru.

ZAVRŠETAK ŠKOLSKE GODINE U SJEMENIŠTU - 16. lipnja 2001., povodom završetka školske godine 2000/2001., u kapelici Nadbiskupskog sjemeništa u Zadru, g. Nadbiskup je predvodio Euharistiju.

PASTIRSKI POHOD SV. STOŠIJI – Od 12. do 17. lipnja 2001., g. Nadbiskup je obavio pastirski pohod katedralnoj župi sv. Stošije u Zadru. Tom prigodom susreo se sa Župnim pastoralnim i Ekonomskim vijećem, s vjeroučenicima 1. – 4. razreda Osnovne škole, s učenicima 5. – 8. razreda Osnovne škole, sa suradnicima u župi, s Katedralnim zborom, sa zajednicama Neokatekumenskog puta s kojima je slavio Euharistiju te završio pastirski pohod u nedjelju, 17. lipnja svećanim euharistijskim slavljima u katedrali, u 9 i 11 sati.

KRIZMA U DEBELJAKU I SUKOŠANU – 17. lipnja 2001., u Debeljaku i potom u Su-

košanu, g. Nadbiskup u miru je preko svečanih euharistijskih slavlja podijelio sakramenat sv. potvrde tamošnjim ovogodišnjim krizmanicima.

IZLOŽBA SESTRE ZDRAVKE MILIĆ – 18. lipnja 2001., u Kapetanovoj kuli u Zadru, otvorena je izložba slike časne sestre Zdravke Spomenke Milić, milosrdnice sv. Vinka splitske provincije. Izložbu je otvorio g. Nadbiskup.

MATURA U NADB. GIMNAZIJI - 18. i 19. lipnja 2001., g. Nadbiskup je predsjedao ispitnoj komisiji na maturi učenika Nadbiskupske klasične gimnazije te podijelio maturalne svjedodžbe.

SVEĆENIČKI DAN ZADARSKE NADBISKUPIJE – 20. lipnja 2001., u Obrovcu, proslavljen je 40. svećenički dan Zadarske nadbiskupije. Svečanu koncelebraciju predvodio je g. Nadbiskup. Predavanje je imao dr. Tomislav Ivančić, dekan KBF-a u Zagrebu.

SRCE ISUSOVO - 22. lipnja 2001., na svetkovinu Presvetog Srca Isusova, u župnoj crkvi na Voštarnici u Zadru, g. Nadbiskup je predvodio svečano večernje misno slavlje.

KRIZMA NA UGLJANU - 23. lipnja 2001., u župi Ugljan, g. Nadbiskup je slavio Euharistiju i podijelio sv. Potvrdu ovogodišnjim krizmanicima.

KRIZMA U SALIMA - 23. i 24. lipnja 2001., g. Nadbiskup je boravio u Salima na Dugom otoku. Imao je susret s ovogodišnjim krizmanicima, njihovim roditeljima i kumovima, a u nedjelju 24. lipnja, preko svečanog euharistijskog slavlja podijelio sakramenat sv. potvrde. Iste nedjelje pohodio je i župu Žman te predvodio nedjeljno misno slavlje u župnoj crkvi Glavosijeka sv. Ivana Krstitelja.

jilo tim prohtjevima pribjegava se "rekonstruiranoj etničnosti", što je suprotnost od istinskog dijaloga među kulturama u kojem svatko poštuje izvornost i identitet drugoga. Nema sumnje da, kada je pravilno usmjeren, turizam postaje prigoda za dijalog među kulturama i, napoljetku, dragocjeno služenje miru. Turizam po svojoj naravi sadrži sastojnica koje omogućuju taj dijalog. Sama turistička praksa omogućuje odmoriti se od svakodnevnog života, posla i obveza koje smo dužni vršiti. U tim prilikama čovjek može "drugim očima promatrati vlastiti život i život drugih: oslobođen od svakodnevnih neodgovornih zaposlenosti, on ima načina otkriti osobni kontemplativni doseg, prepoznavajući Božje tragove u prirodi, nadasve u drugim ljudskim bićima" (Angelus od 21. srpnja 1996).

Turizam nam omogućuje susret s drugim načinima življenja, drugim religijama i drukčijim shvaćanjima svijeta i njegove povijesti. To pomaže čovjeku otkriti kako su i drugi i on sam, kao pojedinci i kao zajednica, uronjeni u veliku povijest čovječanstva te da su baštinici i odgovorni za svijet koji je istodobno i poznat i stran. To rađa novom vizijom drugih koja nas oslobađa pogibelji zatvorenosti u same sebe.

Na svojim putovanjima turisti otkrivaju druga mjesta, druge krajolike, nove boje i različite načine shvaćanja i doživljavanja prirode. Naviknut na vlastiti dom i grad, uobičajenu okolinu i poznate glasove, turist vidi druge slike, čuje nove zvukove i divi se različitosti svijeta koji nitko ne može u cijelosti shvatiti. U svemu tome nesumnjivo će porasti njegovo poštivanje svega onoga što ga okružuje i svijest da je to nužno braniti. Putnik u susretu sa čudima stvorenoga uočava u svom srcu prisutnost Stvoritelja koja ga potiče da s osjećajem duboke zahvalnosti usklikne: "Kako li su divna sva djela njegova, kako sjajna iskra njihov je prizor" (Sir 42,22).

Namjesto da se zatvore u vlastitu kulturu današnji su ljudi više no ikad prije pozvani otvoriti se ostalim narodima i promatrati same sebe kroz prizmu različitih načina razmišljanja i življenja. Turizam predstavlja povlaštenu prigodu za taj dijalog među kulturama jer pred putnika stavlja osobita bogatstva koja jednu kulturu razlikuju od druge, pospješuje živo sjećanje na njezinu povijest i društvene, vjerske i duhovne tradicije kao i sve dublju razmjenu bogatstava među narodima.

Stoga na ovaj Svjetski dan turizma pozivam sve vjernike da razmišljaju o pozitivnim i negativnim vidicima turizma da bi djelotvorno svjedočili svoju vjeru na tome toliko važnom području ljudske stvarnosti.

Neka nitko ne podlegne napasti da od slobodnog vremena učini vrijeme "odmora od vrijednosti" (usp. Angelus od 4. srpnja 1993). Na protiv, nužno je promicati etiku turizma. U tome kontekstu zavređuje pozornost "Svjetski etički kodeks turizma", koji je plod opsežnog zajedničkog promišljanja naroda, različitih turističkih udruga i Svjetske turističke organizacije (OMT). Taj dokument predstavlja važni korak naprijed prema shvaćanju turizma ne samo kao jedne od brojnih gospodarskih djelatnosti već kao povlaštenog sredstva za razvoj pojedinaca i naroda. Doista, zahvaljujući turizmu kulturna se baština čovječanstva može bolje staviti u službu dijaloga među kulturama i promicanja postojanog mira. Vrijedi također istaknuti da taj svjetski etički kodeks prepoznaće različite razloge koji potiču čovjeka da putuje duž cijelog planeta a posebno progovara o putovanjima iz vjerskih razloga poput hodočašća i posjeta svetištima.

Uzajamno upoznavanja pojedinaca i naroda putem kulturnih susreta i razmjena sigurno pomaže izgradnji bratskijeg društva utemeljenog na većoj solidarnosti. Turizam omogućuje ljudima da neko vrijeme žive s drugima i nauče o njihovim životnim uvjetima, njihovim problemima i njihovoj vjeri; to omo-

SV. ANTE PADOVANSKI - 13. lipanj 2001., blagdan sv. Ante Padovanskog, g. Nadiskup je predvodoio svećano misao slavije u

KONCERT KATEDRALNOG ZBORA - 12.
tipnja 2001., navečer, u cikvi sv. Marije u
Zadru, pod ravnanjem g. Zana Morovića,
držan je koncert Komornog orkestra i Kate-
dralnog zboru sv. Stosije, u povodu pastirskog
sobohada u župi sv. Stosije. Koncertu su bili na-
zvoljni Nadbiskup i Nadbiskup u mitru. Koncert
majstor prof. Peter Vibamagić, organizuje g. Dra-
gan Pejić.

NADBIISKUP NA STALNOM VISEĆU
HBK - 11. i 12. lipnja 2001., u Zagrebu, g.
Nadbiiskup je sudjelovao na sjednici Stalnog
vijeća HBK o provedbi zaključaka projektnog
zasjedanja HBK.

JMRD DON SIME STURNELA - 9. lipnja 2001., u Općoj bolnici u Zadru, preminuo je Sime vvečenik Zadarške nadbiskupije don Sime Stjumeđa. Proljetan je 11. lipnja 2001., na grob-u roduj Sutomskičić-Poljsani. Sprovodne obrede od crkve Kraljice mira u Poljsani do uputne crkve sv. Eufemije u Sutomskičici pred-
vodiće župnik don Zdenko Dundović. Misu zažensku u končleveraciji s tri desetaka svećenika te u nazoznosti brojnih vjernika, predvođio je mons. Marijan Blašk, nadbiskup i miru.

Sodisjim krizmanicima.

KRIZMA U BRISSEVU I MURVICI - 10.
mirtu je Podjelelo sakramental sv. krizme ovo-
vreko euharistijskis slavija, Nadbiskup u
chipasa 2001., u Zupama Brisevo i Murvica,

1 obje crkve u toj zupi.

0001., na svetokovinu Presvetoga Trojstva, na
varvanskem pastirskego pohoda u zupi Bokanjsac,
Nadbisiskup je slavio s narodom Euharistiju

Voditejima i studionicima Seminara za evan-

SEMINAR U KOLANI - 9. lipnja 2001.,
na većer, g. Nadbiskup se u župi Kolari surao

NADBISKUP U NINU – 9. lipnja 2001., poslijе podne, g. Nadbiskup je posjetio Nin i s profesorima Beloševicem i Uglešićem Pogleđao okriveno mjesto Vjeslalove krstionice tih uz župnu crkvu sv. Anselma.

NADBISKUP U EMISSARI „AGAPE“ - 9. lipnja 2001., g. Nadbiskup je dao inter- view Hrvatskoj radijo-televiziji, za emisiju Agape, o duhovnim zvajima u Hrvatskoj.

Kritizmanicima.

KRIZMA U POLACI - 9. lipnja 2001., u zupi Polacka, g. Nadbiskup je slavio Euharistiju i

maior parte terrestre do Gondwana

EVAMДЕЈСА:
POSВЕТА ОЛТАРА И КРИЗМА У
ПРІСТЕГУ - 9. Липња 2001., у Пристегу, г.
Надбискуп је посветио нови олтар и крстосје
цркви Госпе од Здравља и подијелио сакријаме.

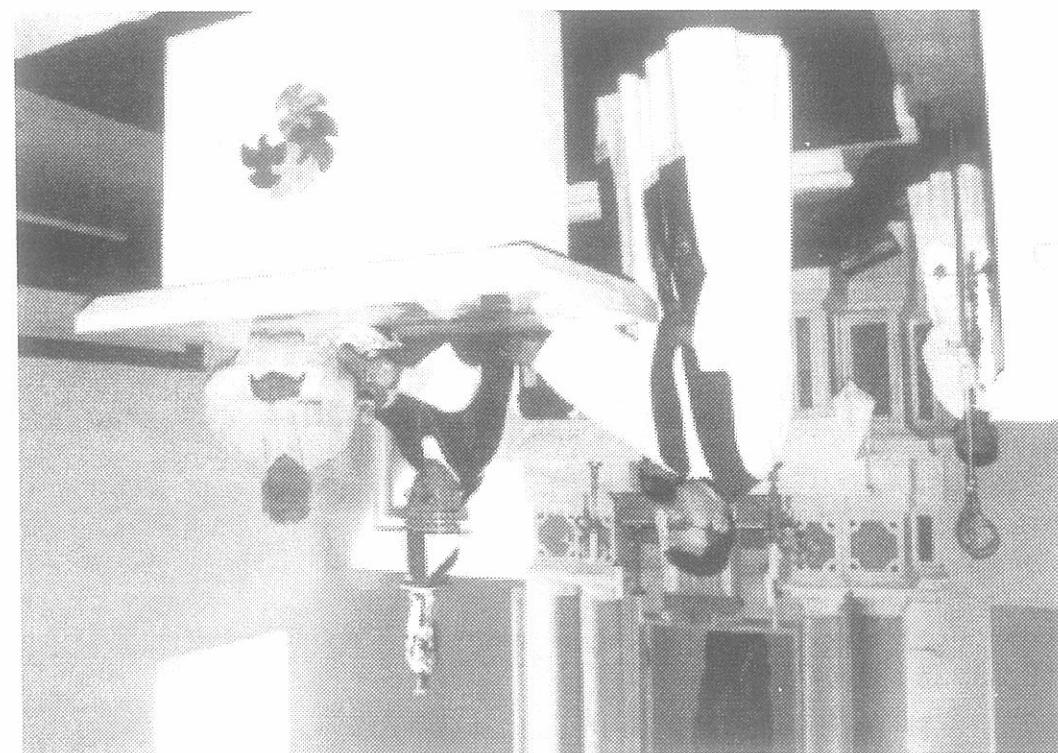
Obrađeno je temu: Radost proizlazi iz življene

DAN REDOVNICA — 6. lipnja 2001., u Uglj-
janu, u samostanu Kćeri Milosrda, održan je
XX., dan redovnička Zadarske nadbiskupije. G.
Nadbiskup je predvodio Euharistiju i prodo-
miloša Đorđevića.

SV. KVRIN NA KRKU – 4. lipnja 2001., na vječer, u Krku, g. Nadbiskup je sudjelovao u koncelebraciji u tamosnjisu katedrali, u području sv. Kvitina, mučenika, zastitnika Krčke biskupije i naslovnika katedrale.

DAN SEMENIŠTA U RIJEKI - 4. lipnja 2001., g. Nadbiskup je sudjelovao na proslavama svetog Simeona u Bosanskoj Šujici. Na slavlju su također sudjelovali svećenici iz Županja, Čapljine, Dobojevina, Bosanskog Petrovca i Bosanskog Broda.

PRISTEG, posveta novog oltara

Ivan Pavlo II.

Iz Vatikana, 9. lipnja 2001.

Moleci Gospodina da to temeljno područje ujedinjuskočega dječjovaništa bude uvijek priznato križčanskim vrijednostima i postane sredstvo evangelizacije, na sve kosi rade na polju trudnog i teškog rada. Uz to će se učenje i vještine učenja razvijati u skladu s vrednostima i tradicijama hrvatske crkve i hrvatske kulture. Učenje i vještine učenja će biti organizirano u skladu s vrednostima i tradicijama hrvatske crkve i hrvatske kulture.

Neka krsčani, bilo da su turistički delatnici ili turisti, turističku delatnost uvijek prožmaju evanđeoski duhom, imajući na pameti Go- spodinovo poziv: „U kozu god kucu uđete, nasprije rećete: „Mir kuci ovaj!“ Budu li tko nadspe pribjeli mira, poginut će na usenu miri i donose radosť svima koje suseđeću.

nosu medu izudima i susreti među kulturnim
oslikanjima i narodnim razumjevanjima
po-
edimaca i narođa te odigrati svou logu u
zgredaji budućnosti mira.

27. svibnja, u katedrali, svečanim misnim slavljem kojega je predvodio mons. M. Bobanović, generalni vikar, uz sudjelovanje pjevača svih zborova, međunarodno natjecanje je završeno. Misno pjevanje predvodili su HGPD "Zoranić" i Katedralni zbor sv. Stošije.

SUSRET OBITELJI S VIŠE DJECE U PAGU – 26. svibnja 2001., u zbornoj crkvi Uznesenja Marijina u Pagu, održan je susret Zajednice obitelji s četvero i više djece. Predavanje na temu: "Sveto pismo i obitelj" imao je mons. M. Oblak, nadb. u miru.

KRIZME U BIBNJAMA I NA RELJI – 27. svibnja 2001., u Bibnjama, preko koncelebrirane sv. mise, podijelio sakramenat sv. krizme 48-orici mlađih vjernika. Istoga dana, slavio je sakramenat sv. potvrde u župi sv. Ivana Krstitelja, Zadar-Relja (46 krizmanika). Prethodno je u obje župe imao susrete.

KRIZMA U NOVIGRADU – 30. svibnja 2001., u Novigradu, g. Nadbiskup je slavio Euharistiju i podijelio sv. Potvrdu trideset i os-

morici krizmanika. Prethodno je imao susret s krizmanicima, roditeljima i kumovima.

POHOD BOKANJCU – 30. svibnja 2001., navečer, g. Nadbiskup je u župi Bokanjac započeo pastirski pohod susretom s vjeroučiteljima i roditeljima, u crkvi sv. Pavla u Novom Bokanjcu. 31. svibnja sastao se u Starom Bokanjcu s mladima, vjeroučiteljima i roditeljima u župnoj crkvi sv. Šimuna i Jude Tadeja.

DUHOVNI SUSRET DJELATNIKA KURIJE – 31. svibnja 2001., u kapelici Nadbiskupskog doma, g. Nadbiskup je predvodio misno slavlje za djelatnike Nadbiskupskog ordinarijata i ekonomata u sklopu mjesecnog duhovnog susreta.

PRIPREMA TIJELOVA – 31. svibnja 2001., u Nadbiskupskom domu, g. Nadbiskup je predsjedao sastanku sa župnicima grada Zadra radi pripreme svetkovine Tijelova u Zadru i procesije ulicama grada Zadra.

LIPANJ, 2001.

KOMISIJA ZA MANDATE – 1. lipnja 2001., u Zadru, g. Nadbiskup je predsjedao sastanku Nadbiskupske komisije za mandate vjeroučiteljima u osnovnim i srednjim školama.

PREDKRIZMANIČKI SUSRET – 1. lipnja 2001., u katedrali sv. Stošije, g. Nadbiskup se susreo s ovogodišnjim krizmanicima župa Gospe Loretske, Ploča, Bokanjca, sv. Šime i sv. Stošije, s njihovim roditeljima i kumovima.

KRIZME U ZADRU, KOŽINU I DIKLU – 2. lipnja 2001., g. Nadbiskup je slavio sakramenat sv. Potvrde u župi Kraljice mira, Zadar-Stanovi i Srca Isusova, Zadar-Voštarnica. Nadbiskup u miru podijelio je sv. potvrdu u

župama Kožino, Diklo i Sv. Ante, Zadar-Smiljevac. U svim župama prethodno su održani susreti krizmanika, njihovih roditelja i kumova.

SVETKOVINA DUHOVA – 3. lipnja 2001., na svetkovinu Duhova, u katedrali sv. Stošije u Zadru, g. Nadbiskup je predvodio svečano misno slavlje, preko kojega je podijelio sv. potvrdu ovogodišnjim krizmanicima župa Arbanasi, Ploče, Bokanjac, sv. Šime i sv. Stošija. Nadbiskup u miru podijelio je sv. potvrdu u župama Lukoran i Sutomišćica.

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

CHARTA OECUMENICA

«Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu»

Kao Konferencija europskih Crkava (KEK) i kao Vijeće europskih biskupskih konferencijskih (CCEE) čvrsto smo odlučni u duhu poruke dvaju Europskih ekumenskih skupova u Baselu 1989. i u Grazu 1997., očuvati i dalje razvijati zajedništvo koje je nastalo među nama. Zahvaljujemo našemu Trojedinome Bogu, što On po svome Svetome Duhu vodi naše korake ka sve intenzivnijem zajedništvu. Mnogostruki oblici ekumenske suradnje već su se potvrdili. Vjerni molitvi Kristovoj: «Da svi budu jedno. Kao što si ti, Oče, u meni i ja u tebi, neka i oni u nama budu, te svijet uzvjezuje da si me Ti poslao» (Iv 17, 21), ipak ne smijemo ostati pri sadašnjem stanju. Svjesni svoje krivnje i spremni na obraćenje moramo nastojati prevladati podjele koje postoje među nama, da zajedno vjerodostojno naviještamo evanđeosku poruku među narodima.

U zajedničkom slušanju Božje riječi u Svetom Pismu i pozvani na ispunjavanje naše zajedničke vjere kao i u zajedničkom dje-lovanju u skladu sa spoznatom istinom želimo dati svjedočanstvo ljubavi i nade za sve ljudе.

Na našem europskom kontinentu, između Atlantika i Urala, između Sjevernog pola i Sredozemnog mora, koji je danas više nego ikada obilježen pluralnom kulturom, želimo se evanđeljem zauzimati za dostojanstvo ljudske osobe kao Božje slike i kao Crkve zajedno pridonositi pomirenju naroda i kultura.

U tom smislu prihvaćamo ovu Povelju kao zajedničku obvezatnost na dijalog i suradnju. Ona opisuje temeljne ekumenske zadaće i izvodi iz njih niz smjernica i dužnosti. Ona treba promicati ekumensku kulturu dijaloga i su-

radnje na svim razinama crkvenoga života i stvoriti obvezujuće mjerilo za to. No ona ipak nema učiteljsko-dogmatski niti crkvenopravno -zakonski značaj. Njezina obvezatnost se sastoji više u samozaduženju europskih Crkava i ekumenskih organizacija. One mogu na temelju ovoga polaznoga teksta za svoje područje formulirati vlastite dodatke i zajedničke perspektive, koje će se konkretno baviti njihovim posebnim izazovima i dužnostima koje iz toga proizlaze.

I. VJERUJEMO U «JEDNU, SVETU, KATOLIČKU I APOSTOLSKU CRKVU»

«Trudite se sačuvati jedinstvo Duha svezom mira! Jedno tijelo i jedan Duh - kao što ste i pozvani na jednu nadu svog poziva! Jeden Gospodin! Jedna vjera! Jeden krst! Jeden Bog i Otac sviju, nad svima i po svima i u svima!» (Ef 4, 3-6)

1. Zajedno pozvani na jedinstvo u vjeri
Evangelijem Isusa Krista, kako je posveđeno u Svetome Pismu i izraženo u ekumeničkoj nicejsko-carigradskoj vjerovanju (381.), vjerujemo u Trojedinoga Boga: Oca, Sina i Duha Svetoga. Budući da tim Vjerovanjem ispunjavamo «jednu, svetu, katoličku i apostolsku Crkvu», naša je neizostavna ekumenska zadaća, učiniti vidljivim to jedinstvo, koje je uvijek dar Božjeg.

Vidljivo jedinstvo još prije bitne razlike u vjeri. Postoje različita shvaćanja, prvenstveno o Crkvi i njenom jedinstvu, o sakramentima i službama. S time se ne smijemo pomiriti. Isus Krist nam je na križu očitovao svoju ljubav i otajstvo pomirenja; naslijedujući njega želimo činiti sve što nam je moguće, da bi se prevladali problemi i zapreke, koje još postoje i koje dijele Crkve.

Crkvica Sv. Roka, Mali Pašman

Pročelje župne crkve u Pašmanu

ske ekumenske skupove.

U slučaju konflikta između Crkava trebaju biti inicirani i poduprti koraci posredovanja i mira.

Obvezujemo se,

- zajednički djelovati na svim razinama crkvenog života, gdje za to postoje preduvjeti i gdje se tomu ne protive razlozi vjere ili veće svrsishodnosti;
- štititi prava manjina i pomoći razgradnji nesporazuma i predrasuda između većinskih i manjinskih Crkava u našim zemljama.

5. Zajednički moliti

Ekumenizam živi od toga, da zajednički slušamo Božju riječ i dopustimo Duhu Svetomu djelovati u nama i po nama. Snagom po tome primljene milosti postoje danas mnogostruke težnje, da se molitvom i bogoslužjem produbi duhovno zajedništvo između Crkava i moli za vidljivo jedinstvo Crkve Kristove. Osobito bolan znak podjele među mnogim kršćanskim Crkvama jest nedostajanje euharistijskog zajedništva.

U nekim Crkvama postoje suzdržanosti naspram zajedničkih ekumenskih molitvi. No mnoga ekumenska bogoslužja, zajedničke pjesme i molitve, naročito Očenaš, obilježavaju našu kršćansku duhovnost.

Obvezujemo se,

- moliti jedni za druge i za kršćansko jedinstvo;
- poznavati i učiti cijeniti bogoslužja i druge oblike duhovnog života drugih Crkava
- ići ususret k cilju euharistijskog zajedništva.

6. Nastaviti dijaloge

Naše u Kristu utemeljeno srodstvo od temeljnog je značaja naspram našim različitim teološkim i etičkim pozicijama. Za razliku od darovane nam i obogaćujuće mnogostrukosti ipak su suprotnosti u nauku, u etičkim pitan-

jima i u crkvenopravnim odrednicama vodile i do razdvajanja među Crkvama; često su u tome odlučujuću ulogu imale posebne povijesne okolnosti i različita kulturna obilježja.

Da bi se ekumensko zajedništvo produbilo, bezuvjetno se moraju nastaviti nastojanja oko konsenzusa u vjeri. Bez jedinstva u vjeri nema punog crkvenog zajedništva. Dijalog nema alternative.

Obvezujemo se,

- savjesno i intenzivno nastaviti dijalog među našim Crkvama na raznim crkvenim razinama kao i ispitati, koji rezultati dijaloga mogu i trebaju biti proglašeni obvezatnim od strane crkvenog autoriteta;
- u sporovima, posebno kada u pitanjima vjere i etike prijeti podjela, tražiti razgovor i ta pitanja raspravljati zajedno u duhu evanđelja.

III. NAŠA ZAJEDNIČKA ODGOVORNOST U EUROPI

«Blago mirotvorcima: oni će se sinovima Božjim zvati!»
(Mt 5, 9)

7. Suoblikovati Europu

Tijekom stoljeća razvila se vjerski i kulturno pretežno kršćanski karakterizirana Europa. U isto je vrijeme, zakazivanjem kršćana u Europi i izvan njenih granica, učinjeno mnogo zla. Priznajemo suodgovornost u toj krivnji i molimo Boga i ljude za oprost.

Naša nam vjera pomaže, da učimo iz prošlosti i da se zauzimamo za to da kršćanska vjera i ljubav prema bližnjima ižaravaju nadu za moral i etiku, za obrazovanje i kulturu, za politiku i ekonomiju u Europi i u cijelom svijetu.

Crkve promiču ujedinjenje europskog kontinenta. Bez zajedničkih vrednota ne može se postići trajno jedinstvo. Uvjereni smo da duhovna baština kršćanstva predstavlja nadahnjujuću snagu za obogaćenje Europe. Na temelju naše kršćanske vjere zauzimamo se za humanu i socijalnu Europu, u kojoj vrijede

Rozario Šurin

Literatura: Pašmanski zbornik, Izd. Fil. fakulteta u Zadru, 1987.; - Otok Pašman kroz vjezove i današ - To je zbornik radova sa zanatsvenog skupa održanog u Zadru 2.-4. prosinca 1981., str. 384. - Sematizam frani. provimcije sv. Jeronima u Dalmaciji i Isti, Za- dar 1990.

3. N. j. m. a. n. j. e. zvono imo natpis: SVETI Krasu, posla 23212 Tkon, tel./fax: 023/85-779 8. 2000. godine. U samostanu sv. Duje u teži župe Dobropoljsana, Banj i Zdravac od 13. a od 20. lipnja 1972. administrativu kao upravi- cima (Pašman, Tkon) osobito između dva rata, pružaju ispodomći zamenju okolnim župni- župniku. Take bračne redovnicu iz samostana koja je po crkvenom zakonu pridržana dobitio pružali i duhovnu pomoc, osim one selo Kras. Nižina su franciševci iz samostana re- seli se vec naseleje okolo samostana, danas je vježi posjeduje franciševima, programicima iz majka Pelegrina god. 1389. oporučom ostavili Duje - Mavro pok. Franu Grisogono i njegova isprave spominju da su donatori samostana sv.

Zvono je veliki rarijet.

LEONIS. Na zvunu se još vide tri eternitaste sredini vec uobičajena desma (gusterna). od bijelog kamena bez posebnih ukasa, a u JONIS BARBO HIS FILI DIN PHANTA

MCCIII REVERENDO ABAS DN
obljka i unako lozona citamo natpis:
zvono iz 1503. godine. Dakako, kruškastog je vrijedne i rijekre eksponate i jedno starje U samostanskom muzeju nalazi se uz brojne

Muziko zvono. Projektor 41 cm.

3. N. j. m. a. n. j. e. zvono imo natpis: SVETI FRANE, MOLI ZA NAS! SV. OČE ANTUNE, MOLI ZA NAS! NABAVIO SAMOSTAN KRAL. Na zvunu ugradirani

čijeli pleterna ornamente. U životne uvjete za celokupno stvorene. U Zelimo se zasebno zauzimati za primjerene budućih narasta.

2. M. n. j. e. zvono imo natpis: SVETI DUJE, ZAGOVARA J. NAS! KRALICE KVRIN LEBIS - ZAGREB - 1945.

Uz samostan se diže piskladan zvonič. U 2. svj. ratu bio je miniran i 1985. obnovljen. Ima tri zvona.

Prve svega premostivaju se jaza između sro- jale Pravednosti u i među svim narodima, solidar- host braka i obitelji, prvensivo zauzimaju za- stiomane, raspolaživost za oprosti u svemu

- Kao Crkve zelimo zasebnički promicati pro- nako vrijednost svih ljudi. slike Božje, zauzimamo se za apsolitnu jed- nasišta protiv čovjeka, osobito protiv zena i tjesenjima sukoba. Osudujemo svaki oblik mirni porevak utemeljen na neenastojim cest demokratizacije u Europi. Zlažemo se za Kao Crkve ekumeniske mreže u njihovoj odgo- podupirati crkvene organizacije za zaštita prijateljstva.

- našuprot vladavini ekonomskih i potrošačkih - dajše razvijati stil života, u kojem su cemo, Obvezimo se,

uvde ekumenički dan molitve za okupanje javstvo svakog čovjeka.

Preporučujemo da se u evropskim Crkvama varivo prednost mora imati jedinstveno dost- svakom slučaju pred onim što je tehnički ost- noljaski mogu, ali etički ne smiju biti. U javu kritički za ono što je ljudi zanestveno i teh- nički učiniti da se ostvarju i da se daje razvi- dogovornosti pred Bogom moramo zase- životne uvjete za celokupno stvorene. U Zelimo se zasebno zauzimati za primjerene budućih narasta.

računa o njihovoj iscrpljivosti i o dobru kakao se dobra zemlje iskoristavaju, bez obzira i isepotu prirode. No sa strahom gladamo, jemo sa zahvalosću dar stvorene, vrijednosti jeružići u Izbavu Bogu, Stvoritelja, spozna- vrhje i Crkve za etičke ili nacionalističke - ouđupljene se svakom pokusaju izloupabarbe - braniti temeljne vrijednote od svih posezana- - evropskih institucija;

9. Očuvati stvorene

jeđništvo zena i muškaraca u Crkvi i državu. područjima života i promicati pravedenje za- - jačati polozaj i jednakopravnost zena u svim

strane zvona vidj se natpis: PRVA naciona- izma, koji vodi ugasnjavanju drugih naroda i - suprotstavlja se svakom obliku nacional- Obezujemo se,

i azilantima u Evropi ophodi na naci- se s migranti i migranti, izbjeglicama poslenosti. Zasebnički Zelimo pridonijeti, da masnih i bogatih kao i nadvladarane neza- prve svega premostivaju se jaza između sro- Pomeriće podrazumijeva promicanje soci- Kao Crkve i kao medunarodne zasebničke mo- cijelo čovječanstvo, osobito za stomašne dili- centralizam i snaziti dogovornost Europe za istovremeno treba izbjegavati svaki euro- Treba također paziti i na razliku Sjever-Jug. vije u integrirani Zpad i dezintegrirani Istok. Kao Crkve i kao medunarodne zasebničke mo- milosrdje.

istovremeno raspolaživost za oprosti i u svemu nositi. Naglašavamo postavljene života, vrijed- pravde, tolerancije, sudjelovanja i solidar- hosti. Pomeriće podrazumijeva promicanje soci- judeška prava i temeljne vrijednote mira,

okoliša i ekumeniske mreže u njihovoj odgo- - podupirati crkvene organizacije za zaštita prijateljstva.

- našuprot vladavini ekonomskih i potrošačkih - dajše razvijati stil života, u kojem su cemo,

Obvezimo se,

uvde ekumenički dan molitve za okupanje javstvo svakog čovjeka.

Preporučujemo da se u evropskim Crkvama za to.

medu Crkvama isto tako važna prepostavka mirenu naroda i kulture. Znamo da je mir

zadaca je Crkva, da zasebno služe i po- bogastvo Europe. Načigled brojni sporova

tvrđi i religiozni tradicijski promatramo kao mnogostrukočest regionalnih, nacionalnih, kul-

8. Promovirati narode i kulture

svrhe.

relijige i Crkve za etičke ili nacionalističke - ouđupljene se svakom pokusaju izloupabarbe - braniti temeljne vrijednote od svih posezana- - evropskih institucija;

parti zelje i videnja Crkva naspram sekularnih vromosti i što je moguće više zasebnički zastitu- - sardžajima i ciljevima naspram sekularnih - sporazumičevati se jedini s drugima o

Obezujemo se,

jeđništvo zena i muškaraca u Crkvi i državu. područjima života i promicati pravedenje za- - jačati polozaj i jednakopravnost zena u svim

strane zvona vidj se natpis: PRVA naciona- izma, koji vodi ugasnjavanju drugih naroda i - suprotstavlja se svakom obliku nacional- Obezujemo se,

i azilantima u Evropi ophodi na naci- se s migranti i migranti, izbjeglicama poslenosti. Zasebnički Zelimo pridonijeti, da masnih i bogatih kao i nadvladarane neza- prve svega premostivaju se jaza između sro- Pomeriće podrazumijeva promicanje soci- Kao Crkve i kao medunarodne zasebničke mo- cijelo čovječanstvo, osobito za stomašne dili- centralizam i snaziti dogovornost Europe za istovremeno treba izbjegavati svaki euro- Treba također paziti i na razliku Sjever-Jug. vije u integrirani Zpad i dezintegrirani Istok. Kao Crkve i kao medunarodne zasebničke mo- milosrdje.

istovremeno raspolaživost za oprosti i u svemu nositi. Naglašavamo postavljene života, vrijed- pravde, tolerancije, sudjelovanja i solidar- hosti. Pomeriće podrazumijeva promicanje soci- judeška prava i temeljne vrijednote mira,

okoliša i ekumeniske mreže u njihovoj odgo- - podupirati crkvene organizacije za zaštita prijateljstva.

- našuprot vladavini ekonomskih i potrošačkih - dajše razvijati stil života, u kojem su cemo,

Obvezimo se,

uvde ekumenički dan molitve za okupanje javstvo svakog čovjeka.

Preporučujemo da se u evropskim Crkvama za to.

medu Crkvama isto tako važna prepostavka mirenu naroda i kulture. Znamo da je mir

zadaca je Crkva, da zasebno služe i po- bogastvo Europe. Načigled brojni sporova

tvrđi i religiozni tradicijski promatramo kao mnogostrukočest regionalnih, nacionalnih, kul-

8. Promovirati narode i kulture

svrhe.

relijige i Crkve za etičke ili nacionalističke - ouđupljene se svakom pokusaju izloupabarbe - braniti temeljne vrijednote od svih posezana- - evropskih institucija;

parti zelje i videnja Crkva naspram sekularnih vromosti i što je moguće više zasebnički zastitu- - sardžajima i ciljevima naspram sekularnih - sporazumičevati se jedini s drugima o

Obezujemo se,

jeđništvo zena i muškaraca u Crkvi i državu. područjima života i promicati pravedenje za- - jačati polozaj i jednakopravnost zena u svim

strane zvona vidj se natpis: PRVA naciona- izma, koji vodi ugasnjavanju drugih naroda i - suprotstavlja se svakom obliku nacional- Obezujemo se,

i azilantima u Evropi ophodi na naci- se s migranti i migranti, izbjeglicama poslenosti. Zasebnički Zelimo pridonijeti, da masnih i bogatih kao i nadvladarane neza- prve svega premostivaju se jaza između sro- Pomeriće podrazumijeva promicanje soci- Kao Crkve i kao medunarodne zasebničke mo- cijelo čovječanstvo, osobito za stomašne dili- centralizam i snaziti dogovornost Europe za istovremeno treba izbjegavati svaki euro- Treba također paziti i na razliku Sjever-Jug. vije u integrirani Zpad i dezintegrirani Istok. Kao Crkve i kao medunarodne zasebničke mo- milosrdje.

istovremeno raspolaživost za oprosti i u svemu nositi. Naglašavamo postavljene života, vrijed- pravde, tolerancije, sudjelovanja i solidar- hosti. Pomeriće podrazumijeva promicanje soci- judeška prava i temeljne vrijednote mira,

okoliša i ekumeniske mreže u njihovoj odgo- - podupirati crkvene organizacije za zaštita prijateljstva.

- našuprot vladavini ekonomskih i potrošačkih - dajše razvijati stil života, u kojem su cemo,

Obvezimo se,

uvde ekumenički dan molitve za okupanje javstvo svakog čovjeka.

Preporučujemo da se u evropskim Crkvama za to.

medu Crkvama isto tako važna prepostavka mirenu naroda i kulture. Znamo da je mir

zadaca je Crkva, da zasebno služe i po- bogastvo Europe. Načigled brojni sporova

tvrđi i religiozni tradicijski promatramo kao mnogostrukočest regionalnih, nacionalnih, kul-

8. Promovirati narode i kulture

svrhe.

relijige i Crkve za etičke ili nacionalističke - ouđupljene se svakom pokusaju izloupabarbe - braniti temeljne vrijednote od svih posezana- - evropskih institucija;

parti zelje i videnja Crkva naspram sekularnih vromosti i što je moguće više zasebnički zastitu- - sardžajima i ciljevima naspram sekularnih - sporazumičevati se jedini s drugima o

Obezujemo se,

jeđništvo zena i muškaraca u Crkvi i državu. područjima života i promicati pravedenje za- - jačati polozaj i jednakopravnost zena u svim

strane zvona vidj se natpis: PRVA naciona- izma, koji vodi ugasnjavanju drugih naroda i - suprotstavlja se svakom obliku nacional- Obezujemo se,

i azilantima u Evropi ophodi na naci- se s migranti i migranti, izbjeglicama poslenosti. Zasebnički Zelimo pridonijeti, da masnih i bogatih kao i nadvladarane neza- prve svega premostivaju se jaza između sro- Pomeriće podrazumijeva promicanje soci- Kao Crkve i kao medunarodne zasebničke mo- cijelo čovječanstvo, osobito za stomašne dili- centralizam i snaziti dogovornost Europe za istovremeno treba izbjegavati svaki euro- Treba također paziti i na razliku Sjever-Jug. vije u integrirani Zpad i dezintegrirani Istok. Kao Crkve i kao medunarodne zasebničke mo- milosrdje.

istovremeno raspolaživost za oprosti i u svemu nositi. Naglašavamo postavljene života, vrijed- pravde, tolerancije, sudjelovanja i solidar- hosti. Pomeriće podrazumijeva promicanje soci- judeška prava i temeljne vrijednote mira,

okoliša i ekumeniske mreže u njihovoj odgo- - podupirati crkvene organizacije za zaštita prijateljstva.

- našuprot vladavini ekonomskih i potrošačkih - dajše razvijati stil života, u kojem su cemo,

Obvezimo se,

uvde ekumenički dan molitve za okupanje javstvo svakog čovjeka.

Preporučujemo da se u evropskim Crkvama za to.

medu Crkvama isto tako važna prepostavka mirenu naroda i kulture. Znamo da je mir

zadaca je Crkva, da zasebno služe i po- bogastvo Europe. Načigled brojni sporova

tvrđi i religiozni tradicijski promatramo kao mnogostrukočest regionalnih, nacionalnih, kul-

8. Promovirati narode i kulture

svrhe.

relijige i Crkve za etičke ili nacionalističke - ouđupljene se svakom pokusaju izloupabarbe - braniti temeljne vrijednote od svih posezana- - evropskih institucija;

parti zelje i videnja Crkva naspram sekularnih vromosti i što je moguće više zasebnički zastitu- - sardžajima i ciljevima naspram sekularnih - sporazumičevati se jedini s drugima o

Obezujemo se,

jeđništvo zena i muškaraca u Crkvi i državu. područjima života i promicati pravedenje za- - jačati polozaj i jednakopravnost zena u svim

strane zvona vidj se natpis: PRVA naciona- izma, koji vodi ugasnjavanju drugih naroda i

Broj pučanstva

Prema najstarijim mletačkim anagrafima župa Pašman je imala 1527. god. 280 žitelja. God. 1598. bilježi Epytome Synodorum da župa ima 350 osoba od pričesti, a svih stanovnika 550. "Samo je Biograd n/m imao tada više stanovnika u cijeloj našoj nadbiskupiji" – piše don Vlad. Cvitanović (rukopis).

Priulijeva vizitacija iz 1603. god. donosi da Pšman ima 120 ognjišta i 340 osoba od pičresti! Svih ukupno oko 520. C. F. Bianchi bilježi da je u Pašmanu umrlo 1631. god. od kuge 466 osoba a preostalo samo 4 obitelji. U vizitaciji nadb. V. Zmajevića nalazimo da je Pašman 1714. g. imao 405, a Bianchi g. 1754. duša 485.

Šematizam iz 1908. navodi da u Pašmanu ima 145 kuća i 1183 žitelja. Draganovićev Šemati-

K R A J

Kraj je manje naselje između Tkona i Pašmana, s istočno strane Pašman. Njegov je najljepši ukras franjevčaki samostan sv. Duje koji potječe iz kraja 14. st. (oko 1380.), a ističe se svojim umjetničkim blagom i arhitekturom. Prema tradiciji utemeljio ga je brat Florio, subrat sv. o. Franje iz Asiza. Današnji samostan potječe iz 1392. god. a sagradila ga je gošča, domina Pelegrina, zadarska plemkinja, kći Cose de Saludinis. Više puta bio je pregrađivan. Njegov klaustar ima oznake kasne renesanse, a malo dvorište i zvonik jednostavnih su baroknih oblika.

Šestota obljetnica samostana sv. Duje u Kraju (1392-1992.) svečano je proslavljena uz bogat program 10. i 11. listopada 1992. spomen-skupom (5predavanja), koncertom duhovnih pjesama i svečanim euharistijskim slavljem koje je u nedjelju, 11. listopada predvodio

zam iz 1930. donosi da u Pašmanu živi 1180 osoba i 194 odsutnih. Njegov Šematizam iz 1974. god. iznosi da u Pašmanu živi 1360 stanovnika i 760 iseljenih. Danas: 360 stanovnika.

Župnici 20. stoljeća

Nižić, don Ante, iz Preka, 1900-1902.
Detoni don Orest, iz Zadra, 1902 1908.
Mihatov don Toma, iz Preka, 1908-1925.
Stipčević don Šime, iz Arbanasa, 1925-1927.
Didović don Mirko, iz Žmana, 1927-1930.
Cvitanović don Marko, iz Velog Iža, 1930-1965.
Zorić don Andjelo, iz Božave, 1966-1970.
Vinko don Stjepan, iz Štrukova, ž. Selnica, 1971-1996.
Vulin don Tihomir, iz Draga, župnik od 1996.

vornosti za očuvanje stvorenja.

10. Produbljivati zajedništvo sa Židovstvom

Jedinstveno zajedništvo povezuje nas s narodom Izraela, s kojim je Bog sklopio Savez vječni. U vjeri znamo, da su naše židovske sestre i braća «ljudimci poradi otaca. Ta neopozivi su dari i poziv Božji!» (Rim 11, 28-29). «Njihovo je posinstvo, i Slava, i Savezi, i zakonodavstvo, i bogoštovlje, i obećanja; njihovi su i oci, od njih je, po tijelu, i Krist» (Rim 9, 4-5).

Žalimo i osuđujemo sve pojave antisemitizma, sve izljeve mržnje i progone. Za kršćansko antižidovstvo molimo Boga za oproštenje i naše židovske sestre i braću za pomirenje.

Neophodno je, u navještaju i podučavanju, u nauku i u životu naših Crkava, posvjećivati duboku povezanost kršćanske vjere i židovstva i podupirati kršćansko-židovsku suradnju.

Obvezujemo se,

- suprotstavljati se svim oblicima antisemitizma i antižidovstva u Crkvi i društvu;
- tražiti i intenzivirati dijalog sa našim židovskim sestrama i braćom na svim razinama;

11. Njegovati odnose s islamom

Muslimani stoljećima žive u Europi. Oni u nekim europskim zemljama čine jake manjine. Pri tome je bilo i ima mnogo dobrosusjedskih kontakata između muslimana i kršćana, ali i izrazitih suzdržanosti i predrasuda na objema stranama. One počivaju na bolnim iskustvima tijekom povijesti i u najnovijoj prošlosti. Susret između kršćana i muslimana kao i kršćansko-islamski dijalog želimo intenzivirati na svim razinama. Osobito preporučujemo međusobni razgovor o vjeri u jednoga Boga i razjašnjavanje poimanja ljudskih prava.

Obvezujemo se,

- muslimane susretati s poštovanjem;
- s muslimanima surađivati kod zajedničkih pitanja.

12. Susret s drugim religijama i svjetonazirima

Pluralnost vjerskih i svjetonazorskih uvjerenja i oblika života postalo je obilježje europske kulture. Istočne religije i nove religijske zajednice šire se i nailaze na zanimanje i kršćanki i kršćana. Također ima i sve više ljudi, koji odbacuju kršćansku vjeru, odnose se ravnodušno naspram njoj ili slijede druge svjetonazole.

Želimo ozbiljno uzeti kritička pitanja koja nam se postavljaju i zajedno nastojati oko pravedne rasprave. Pri tome valja razlikovati s kojim zajednicama trebaju biti traženi dijalazi i susreti, a pred kojima, s kršćanskog stajališta, treba upozoriti.

Obvezujemo se,

- priznavati slobodu vjere i savjesti čovjeka i zajednice i zauzimati se da smiju prakticirati svoju vjeru ili svjetonazor u okviru važećega prava, pojedinačno i skupno, privatno i javno;
- biti otvoreni za razgovor sa svim ljudima dobre volje, rješavati zajedničke poslove i svjedočiti im kršćansku vjeru.

*****

Isus Krist, Gospodin jedne Crkve, naša je najveća nada za pomirenje i mir. U njegovo ime želimo nastaviti zajednički put u Europi. Pomogao nam Bog svojim Duhom Svetim.

«A Bog nade napunio vas svakom radošću i mirom u vjeri da izobilujete u nadi snagom Duha Svetoga.» (Rim 15, 13)

Kao predsjedavajući Konferencije Europskih Crkava i Vijeća Europskih biskupske konferencije preporučujemo ovu Ekumensku povelju kao temeljni tekst svim Crkvama i Bisk-

IZ POVIJESTI NAŠIH ŽUPA

ŽUPA PAŠMAN

Otok Pašman ima osam naseljenih mjesta što se poredaše uz obalu prema: Tkon, Kraj, Pašman, Mrljane, Neviđane, Dobropoljana, Banj i Ždrelac. Po veličini je drugi otok zadarskog otočja. Uvijek je bio u sastavu zadarske nadbiskupije, osim 1050.-1126. god. kad je pripadao biogradskoj biskupiji. Bio je naseljen već u rimsko doba „prije nego što su na nj došli Hrvati“ (P. Skok). Spominje se već 429. god. a u 11. st. kao *insula Pustimani* (Bianchi, II. 124.). Mjesto je dobilo ime prema njegovu najvećem naselju od hrvatskih doseljenika. Njegova latinska izvedenica sačinjena je od lat. sufiksa – *anus* i rimskog imena *Postumius* – Pašman, tj. Postumijev posjed (P. Skok). U ispravama 11. st. susrećemo za otok Pašman nazine: *insula Pustimani, Tuconum (Cotunum)* - danas Tkon (Kun), *Pastimanus, Puncta, Punta* – rt...).

Mjesto Pašman se spominje prvi put 1067. a bio je župa od najstarijih vremena. Posvećen je Rođenju B. D. Marije – Maloj Gospo. Imo zaselke: Selo (Punta), Mali Pašman, Barotul i Kraj. Filozofski fakultet u Zadru objavio je 1987. god. zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog u Zadru od 2. do 4. proinca 1981. na 385 str.: *Otok Pašman kroz vjekove i danas*.

Pašmanske crkve

1. *Župna crkva Rođenja Bl. Dj. Marije*. Spominje se već u ranom srednjem vijeku. Prema povjesničaru Bianchiju njoj je oporučeno ostavio 3. travnja 429. Zadranin Fosco neki posjed. Prema tradiciji i Godaru ž. crkve prva pašmanska crkva bila je njezin današnji prezbiterij, a posvetio ju je 7. kolovoza 806. god. biskup zadarski sv. Donat. Ta je crkva kasnije preuređena, proširena i to je današnja crkva koja potječe iz 1885. god. Posvetio ju je

in honorem Nativitatis B. M. V. – rođenju B. D. M. – Maloj Gospo – Petar Dujam Maupas, nadbiskup zadarski, 9. VIII. 1885. – kako svjedoči i natpis na kamenoj ploči pokraj krstionice.

Crkva ima pet oltara. Na glavnom se nalazi olтарna pala koja prikazuje slav. apostol, sv. braća Ćirila i Metoda sa bl. Gospom. Na dnu crkve su dvije olтарne pale rađene kao pandani, ulje na platnu. Izradio ih je veliki umjetnik, sveć. Mate Celestin Medović. Jasno prikazuje apost. prvake sv. Petra i Pavla (142 x 96 cm). Druga prikazuje sv. Ivana Krstitelja i sv. starca Šimuna sa djetetom Isusom u naoružju (Prikazanje u hramu, 147 x 102 cm). Slike su nastale u Dubrovniku 1893/94. Na lijevoj strani nalazi se još oltar Srca Isusova s gipsanim kipom, a na desnoj strani oltar Bezgrešne s gipsanim kipom. Crkva je iznutra oslikana po zidovima svetopisanskim motivima koji potječu od soboslikara Mladena Plečka i Mate Matulića iz 1930. godine. Crkva ima nekoliko posrebrenih „kandela“ i procesionalnih križeva.

2. *Crkva sv. Roka* u Malom Pašmanu, jednostavna, potječe iz 1631. god. kad je harala epidemija kuge.

3. *Crkva sv. Antuna opata*, na Otusu, predromanička, nalazi se na jugozapadnoj obali otoka.

4. *Crkva sv. Marka, ev.* posred mjesta, blizu župnog stana. Ima zvonik – preslicu s malim zvonom, kip sv. Marka, dvije kamene škropionice. Ne zna se kad je sagrađena, a obnovljena je 1997. god.

5. *Franjevačka crkva sv. Frane* u samostanu sv. Duje u Kraju nalazi se na istočnoj strani

član Zbora savjetnika te Prezbiteralnog vijeća. Bio je član Vijeća za nauk vjere pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji. Član je Komisije za laike HBK, Uredničkog vijeća „Glasnika Sveučilišta J.J. Strossmayera u Osijeku“ te zamjenik predsjednika Povjerenstva za promicanje suradnje između Sveučilišta J.J. Strossmayera u Osijeku i Teologije u Đakovu. Mons. Hranić je autor niza teoloških članaka objavljenih u Vjesniku Đakovačke i Srijemske biskupije, revijama „Diacovensia“, „Kateheza“, „Bogoslovka smotra“ te različitim zbornicima i časopisima. Među ostalim i njegovom zaslugom i sposobnošću Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije stekao je ugled u našoj crkvenoj javnosti kao stručna pastoralna revija. Često nastupa kao predavač na stručnim susretima, simpozijima i projektima u zemlji i

inozemstvu, a u mnogo prilika pozivan je da bude voditelj duhovnih vježbi za laike, svećenike, redovnike i redovnice.

Dr. Đuro Hranić imenovan je biskupom u svojoj 41. godini. Sada je najmlađi biskup u Hrvatskoj i prvi imenovan u trećem tisućljeću. Najmlađi je od đakovačko-srijemske biskupa u posljednjih stotinu godina, osim od biskupa Strossmayera, koji je imenovan biskupom u svojoj 34. godini. Nadnevak biskupskog ređenja mons. dr. Đure Hranića još nije određen. Vjerojatno će to biti početkom jeseni.

Vijest o imenovanju saopćio je svećenicima u Đakovu, koji su se bili sabrali na čestitanje imendana biskupu u miru Ćirilu Kosu, dijecezanski biskup Marin Srakić i oni su bili prvi čestitari novom pomoćnom biskupu

DR. ILIJA ŽIVKOVIĆ - NOVI GENERAL REDA FRANJEVACA TREĆOREDACI

Rim, 2. 6. 2001. (IKA) - Direktor Hrvatskoga katoličkog radija *dr. fra Ilija Živković*, izabran je danas u Rimu, na zasjedanju generalnog Kapitula Franjevaca trećoredaca za generala reda. Naime, jedan od četiri franjevačka reda - Franjevci trećoredci započeli su početkom tjedna svoj redoviti 106. Kapitul, koji se održava svakih 6 godina. Na kapitulu su nazočni delegati iz 16 zemalja svijeta. Danas je bio održan izbor za generala reda franjevaca trećoredaca. Velikom većinom za generala reda izabran je dr. Fra Ilija Živković, koji će tu službu obavljati idućih 6 godina. Tajnik Kongregacije za posvećeni život uveo je fra Iliju danas u službu.

Fra Ilija je rođen 26. svibnja 1954. u Kostrču, općina Orašje, u Bosanskoj Posavini. Sedam razreda osnovne škole završio je u rodnoj Posavini a osmi razred 1968. u Zadru. Klasičnu

gimnaziju - Srednju školu za spremanje svećenika Provincije franjevaca trećoredaca - pohađao je i završio 1973. u Zagrebu – Odri. Novicijat je prošao u Zadru 1973/1974. Prve redovničke zavjete položio 1974, a svećane 1978. Filozofsko-teološki studij započeo je 1974. godine a završio 1980. na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Iste godine fra Ilija Živković je zaređen za svećenika. Od 1981. do 1983. studirao je teologiju i franjevačku duhovnost na papinskom sveučilištu Antonianum, gdje je magistrirao 1983. godine. Godine 1984. otisao je u Sjedinjene Američke Države. U Washingtonu je vodio Hrvatsku katoličku misiju sve do svog povratka u Hrvatsku 1994. Od 1987. do 1993. studirao je psihologiju na američkom Katoličkom sveučilištu Amerike. Magisterij iz psihologičkih znanosti postigao je na istom sveučilištu 1990., a doktorat 1993. Od 1985. pa do 1992. radio je na Glasu Amerike kao

Prihvijati par dana prige sveće sakramente, pre-
minula je u smovljivoj kući u Zadru. Poko-
pana je 27. svibnja 2001. na mjesnom groblju
u Šukosanu. Sprovodne obrede i koncelebiti-
ranu misu zadržnicu u crkvi Svih svetih na
mjesnom groblju vodio je splitsko-makarski
nadbiskup u mrtu, mons. Ante Juric (rođak Jo-
sipova i don Eduarđova po očevoj liniji), uz asis-
tećnici u nadbiskupu zadarškoga mons. Ivana
Prendića, koji je odrižao prigodnu homiliju, te
velikog broja svećenika. Poslijednjem is-
pracaju miske našeg svećenika sudjelovale su
i brojne časne sestre, rodbina i mnostvo
mjesta. Poglavala je mrtvu Božjem!

koji je 1963. zareden za svečenika. Zivjela je naša sreća u Šukosanu a pod starice dane kod sma Josipa u Zadru.

ANKA PERIC

Nedjeljko Zubović
škole u Zadru i don Tomislav Skitrić uime
Duvnjak uime Visoke Teološko-katehetske
Od pokojnika još su se oprostili don Martinko
Ivan Barulić, prepozit Stolnog kaptola i drugi.
Bilisić, zadarški nadbiskup i metropolita, don
popozit Stolnog kaptola u Zadru, dr. Vinko Pu-
sljužni svećenici kao don Simun Pulisić, pre-
masviše svećenika, od kojih su bili posvatići za-
posnato ta je župu dala Cikvi zadarskoj
pitomu i živopisni jadranski otok. Količko je
svetogodina, od njihova doseljenja iz Vrlike na taj
svetecnik rodom iz župe Olib u posljednjih 500
Pokošini don Tomislav Bondulić je 182.
neshvacean, vro emociонаlnо проzивљавао.
poteskoča kose je u svoyoj samoci, ponekad i
sgova povučenost posljedica je zdravstvenih
poteškoća kose je u svoyoj samoci, ponekad i

od zdravila u Zadru, te dekan Zadarškog deka-
nata. Utmeđenjem Visoke teološko-
katehetske škole u Zadru 1992. postaje prvi m
uženim ravnateljem. Od 1999. pridodati je
sudski vikar na crkvenom sudu u Zadru. Zbog
bolesti razvijesen je službe ravnatelja VTK-a
u Zadru, i od 7. ožujka 2001. godine je na
lijecenju. Pored gore navedenih službi dr. To-
mislav Bondušić bio je član Svetočenkog
vijeća i Zboru savjetnika Zadarške nadbisku-
pske. Teška bolest je posljednjih desetak godina po-
tajno, ali neuobičajivo razazala njegovo
zdravstveno stanje, kao reče u svojoj
oprostišnjos besjedi mons. Milivoj Bolobanović,
generalni vikar i sumještanim pokojniku u ime
svih svećenika zadarške nadbiskupije i vrje-
niku Oliba, pokojnikov nasljednik u župama
Biograd i u katedrali sv. Stosije u Zadru. Ne-

Dana 26. svibnja 2001. godine, premijuna je Ankica Perčić ud. Bramimirka, majka našeg svećenika don Eduarda Perčića, profesora na Visokoj teološko-ketehetskoj školi u Zadru.

Rodila se 29. rujna 1914. godine, u Skošanu, od oca Augustina Dijana i majke Tomice rođ. Lisića. Udalila se za Bramimira Perčića iz Su-košana i rođila dva sina Josipa i don Eduarda. Ostatvi 1936. godine udovicom s 22 godine i dva sinčića, u krasnije oskudniju životinju ujetima, pokazala je izuzetnu hrabrost, us-trajnost i zrelost da im bude i otac i majka. U svemu je najveću snagu trudila i načala u snazi življenje vjere, koju je usadila u svoga

pučanstva. Godine 1998. u Hrvatskoj je bilo 1544 županije, 1999. godine bilo ih je 1551, a taj se broj u 2000. povećao na 1.583 župne. Od 1998. po 6 župna utemeljeno je u Zagrebackoj nadbiskupiji i Varaždinskoj nadbiskupiji, tako da ih je u 2000. godini Zagrebacka nadbiskupija imala 300, a Varaždinska nadbiskupija 105.

CRKVENA STATISTIKA ZA 2000. GODINU

dine (1995/96 i 1997/98) pređavao je na vi-
sokoj teološko-katehetskoj školi u Zadru. Od
zimskog semestra 1999. godine na Hrvatskim
studijima predaje kolegiji „Psihologije religi-
joznosti“. U poslijednjih sedam godina član je
komisije HBK za sredstva državnog propoga-
vanja. Također je član komisije za održenje
kliničkih tesniljana novih liječnika i terapija pri
poliklinici za dijagnozu u Hrvatske za
Povjerenstva studenoga 2000. godine, član je
medicinsku etiku i deontologiju. Član je
stamica Ministarstva zdravstva u kose jeime-
pušenja. U to je Povjerenstvo imenovan u
svibnju 2000. Od 1999. godine predsjednik je
upravnog odbora Instituta za narodoslo-
gije mu je u travnju 2001. produžio mandat
gracije do travnja 2003. Član je medunarod-
nog društva za istraživanja na području Raz-
vrsne Psihologije (Society for Research in Chi-
ld Development). Fra Ljilja Živković je kao
član Proviničije framjevacca trećoredaca od
1996. do 2001. godine bio i član proviničijske
uprave (vijećnike) i obavljao dužnost koordina-
tora za permamentno obrazovanje u Provinciji.
Od travnja 2001. poglavari je samostana Fran-
jevacca trećoredaca u Održi.

Tajnici vo Hrvatske biskupske konferencije - Ured za crkvenu statistiku obavilo je crkvene statistickе podatke iz svih biskuupsija u Hrvatskoj za 2000. Godinu. Prema priskupljеним staziskim podacima, Hrvatska je 2000. imala 3.837.785 katolika, što je 73% ukupnog

Tajništvo Hrvatske biskupske konferencije - Ured za crkvenu statistiku obavilo je crkvene statistickie podatke iz svih biskupija u Hrvatskoj za 2000. Godine. Prema prikupljenim statiskim podatcima, Hrvatska je 2000. imala 3.877.785 katolika, što je 73% ukupnog stanovništva. Godine 1990. iako u red-
sokoj teološko-katoličkoj školi u Zadru. Od zimskog semestra 1999. godine na Hrvatskim spiker, prevođitelji, a nakon 1990. iako u red-
vanskoj. Također je član komisije za odobrenje kliničkih testiranja novih lijekova i terapija pri borbi HBK za sređstva državnog propoča-
zavisa. Nakon obrane doktorske disertacije mozgovom. Nakon obrane doktorske disertacije rizikih sposobnosti životinja s ostečenim (behviioralno) testiranjem kognitivnih i moto-
ne u Evropi) na Institut za neurologiju pri me-
dicinskom fakultetu Georgtown University-a. Cijelo vrijeme delovala je na Georgievacu u Zagrebu. U dogovoru s provin-
tice biskupske konferencije. U službi po-
treba Hrvatske biskupske konferencije 1995. godine te ga istim dekretom imenovala i za di-
rektora Informative katoličke konferencije - Za-
vezje, u prosincu 1999. godine. U vlastiti zatjev, u prosincu 1994. godine, pre-
zident Hrvatske biskupske konferencije 1995. godine preuzeo je neko-
dužnost pomorskih generalnih tajnika Hrvata-
liko dužnosti. Od listopada 1994. obavljao je
dužnost upravom u Zagrebu preuzeo je neko-
mornika generalnog tajnika, Biskupska kon-
ferencija ga je postavila na čelo tiskovnog
odjela Biskupske konferencije 1994. godine. U
službi po-
torebne psihologije (Society for Research in
Child Development). Fra Ljilja Živković je kao
član Provincialne frajneveaca trecoredeca od
1996. do 2001. godine bio i član provincialne
uprave (vijećnik) i obavljao dužnost koordinira-
tora za permanentno obrazovanje u Provinciji.
Od travnja 2001. poglavar je samostana Fran-
jevacu trecoredeca u Odr.

CRKVENA STATISTIKA ZA 2000. GODINU

DON DR. TOMISLAV BONDULIĆ

U četvrtak 21. lipnja, u 12,30 sati, od posljedica izljeva krvi preminuo je u Zadru svećenik zadarske nadbiskupije dr. Tomislav Bondulić, kanonik Stolnog kaptola sv. Stošije u Zadru, u 65. godini života i 39. svećeništva. Iznenadna smrt ga je zatekla na Kalelargi pokraj zvonika katedrale sv. Stošije, vraćajući se od ličnika kući na objed u Svećenički dom, gdje je bio nastanjen. Pokopan je u obiteljskoj grobnici u rodnom Olibu, u utorak 26. travnja, a sprovedne obrede i misu zadušnicu vodio je zadarski nadbiskup mons. Ivan Prenda zajedno s olibskim svećenicima mons. Milivojem Bolobanićem, generalnim vikarom i don Mihovilom Cukrom, župnikom u Olibu te brojnim svećenicima, redovnicama, pokojnikovom rođbinom koji su došli iz Amerike, studentima i profesorima Visoke teološko-katehetske škole u Zadru, brojnim vjernicima iz Zadra, Biograda, sudsudnih otoka i gotovo svim vjerncima Oliba. U svojoj riječi predvoditelj slavlja oslikao je lik svećenika pokojnog don Tomislava Bondulića, koji je ovdje u Olibu slagao svoje dječaće i mladenačke snove u svome hodu prema svećeništvu za Učiteljem Isusom. *I mi danas slažemo svoje ponizne molitve za njegov pokoj u krilu Očevu, jer je završio svoj zemaljski hod za živim Bogom, koji je pred svima nama pa i pred njim, i korača tajanstveno okrenut licem prema vječnome, a mi u vjeri putujemo za njim nazirući i naslućujući njegovo lice. Gospodar života i povijesti pokucao je nenadano i brzo, gotovo da smo se zgranuli brzinom, i sagnuo se prema zemlji u sjeni zvonika katedrale sv. Stošije u kojoj je bio župnik i član njezinog kaptolskog zbora. Ojačani vjerom gledamo tako i na njegov svećenički život, što po našem ljudsko gledanju ode prerano. U vjeri se nadamo se da će njegov život i njegova patnja zbog duge i teške bolesti biti zalog novih Božjih darova na polju Zadarske nadbiskupije. U toj vjeri zahvaljujemo na Gospodinu za njegovu spremnost na Božji poziv u*

svećeništvo i sve službe koje je u zadarskoj Crkvi vršio" naglasio je među ostalim u svojoj riječi zadarski nadbiskup mons. Ivan Prenda.

Dr. Tomislav Bondulić je rođen u Olibu, 11. kolovoza 1936. godine, od oca Grge i majke Urse r. Hodulić. Osnovnu školu završio je u rodnom Olibu, Nadbiskupsku klasičnu gimnaziju u Zadru, a teološki fakultet u Zagrebu. Zarđen je za svećenika u Olibu 29. lipnja 1962. godine po rukama tadašnjeg zadarskog nadbiskupa mons. Mate Garkovića. Uočavajući njegove intelektualne sposobnosti nadbiskup Garkovića ga šalje, nakon mlađe mise na daljnji teološki studij u Rimu, gdje 1967. godine postiže doktorat iz kanonskog prava na Papinskom sveučilištu Gregoriana. Povratkom iz Rima imenovan 1967. godine članom Savjeta Stalne izložbe crkvene umjetnosti (SICU) u Zadru. Imenovan je potom rektorom Bogslovnog i Đačkog sjemeništa "Zmajević" u Zadru 1968. godine i profesorom kanonskog prava na Visokoj bogoslovnoj školi (VBŠ-u) u Zadru. Godine 1969. profesor je njemačkog jezika u Nadbiskupskoj srednjoj školi za spremanje svećenika u Zadar. Nakon prestanka djelovanja VBŠ-a u Zadru imenovan je 1970. župnikom župe sv. Stošije u Biogradu n/m i dekanom Biogradskog dekanata. U Biogradu je službovao 21 godinu i ostavio duboki trag u materijalnoj obnovi župe. Godine 1971. imenovan je predsjednikom Dijecezanskog crkvenog suda u Zadru. Zbog nedostatka svećenika uz župu Biograd od 1972. poslužuje župu Polača u Biogradskom dekanatu. Kanonikom Stolnog kaptola sv. Stošije u Zadru postaje 1986. godine. Za njegova župnikovanja u Biogradu utemeljena je nove župa sv. Ivana u Biogradu na Kosi i izgrađeno nova župna crkva, te postaje od 1988. godine njenim prvim župnikom. U to vrijeme sagrađeno je na terenu nove župe i novo gradsko groblje. Od 1991. župnik je katedralne župe sv. Stošije u Zadru i upravitelj crkve sv. Krševana i Gospe

Biskupije u Hrvatskoj u 2000. godini bilježe ukupno 255 sjemeništaraca (šk. god. 2000/2001.), od toga ih je 85 primljeno u sjemeništa početkom šk. god. 2000/2001. U šk. god. 1999/2000. maturirao je 41 sjemeništarac. Biskupije su u šk. god. 2000/2001. imale 265 bogoslova, od kojih je 48 studiralo u inozemstvu. Protekle godine zarđeno je 35 dijecezanskih svećenika i 21 redovnički svećenik. Zagrebačka nadbiskupija imala je u 2000. godini ukupno 386 inkardiniranih svećenika, slijede Splitsko-makarska nadbiskupija s 230 svećenika i Đakovačka i Srijemska biskupija s 228 inkardiniranih svećenika. Na dnu ljestvice su Hvarska biskupija s 37 svećenika, Šibenska 34 i Vojni ordinarijat 2. Ukupno je 1.603 svećenika inkardiniranih svećenika u dijecezama. U 2000. godini Zagrebačka nadbiskupija imala je ukupno 652 dijecezanska i redovnička svećenika koji su djelovali na njenom području. U Splitsko-makarskoj nadbiskupiji bilo ih je 366, a Đakovačka i Srijemska biskupija imala

ih je 257. Najmanje svećenika koji su djelovali na njihovom teritoriju imale su Hvarska biskupija – 48, Gospičko-senjska 47 i Vojni ordinarijat 28.

Statistički podaci bilježe alarmantan pad krštenja, potvrda kao i broja sklopljenih brakova. Dok je 1998. godine bilo 50.761 krštenih, taj se broj u 2000. smanjio na 43.073. U 1998. sakrament potvrde primilo je 54.021 krizmanik, a 2000. godine krizmalo se njih 44.724. Godine 2000. sklopljeno je ukupno 17.559 kršćanskih brakova, od kojih je 16.303 između dvoje katolika, 567 između katolika i krštenog nekatolika te 689 između katolika nekrštenog. U 1998. sklopljeno je ukupno 19.231 kršćanskih brakova, od toga 18.118 između dvoje katolika, 495 između katolika i krštenog nekatolika te 515 između katolika i nekrštenog. Godine 2000. ukupno je crkveno pokopano 44.130 katolika, od kojih je 19.135 umro neproviden.

PAŠMAN, crkvica Sv. Marka

Od pokojnog župnika don Šime Sturmele
vratimeljene župe sv. Josipa na Plovačići,
gdje još 1984. dobita na upravljaniše i druge
novouteženju župu Kraljice Mira na Stanov-
lja. Za njegova upravljanja izgradene su u
lik dobrog svećenika don Tito Šarin, ističuci duhovni-
samo aktivan kao graditelj crkvenih kamenih
izgradnji za Crkvu i hrvatski narod, u brojnim
duhovnim zvaničima. Don Šime Sturmele
jako je, nakon mije zadušnice, u obitelj-
jskoj grobnici na mjesnom groblju pokraj
zupne crkve u Stomislici. Pogivao u mru-
ponovo u svosj rođos župi Stomislica-
Božjem!

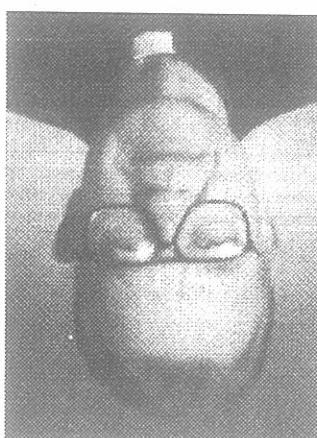
Nedjeljko Zubović

sv. Lovre na groblju. Zajedno sa župnikom
Presevočeg Trojstva u selu i staru župnu crkvu
ponovno župnikom Lukorana gdje je stoljet-
nih rusrevima poduze i obnavlja dviže crkve:
pastoralnim centrom. Od 1994. godine postaje
ponovno župnikom Lukorana gdje je stoljet-
nih rusrevima poduze i obnavlja dviže crkve:
Presevočeg Trojstva u selu i staru župnu crkvu
dugovječku svećeniku sluzbu kao župnik
Poljama, od 1998.-2000., gdje obnavlja i
dovršava devastiranu župnu vjeronaučnu dvo-
ranu i staru župnu kucu. Kroz te dvije godine
ostvaruje ono što nije mogao sežesetih go-
dina, dariva svome rođom mjestu Poljama
nou crkvu sa zvonikom, posvećenu Kraljici
Mira, koju je volio i posebno želio. Od 8.
srpnja 2000. godine, razrijesen je župničke
službe u Stomislici i umirovljen, a nastanio

Nedjeljko Zubović

don. Sime Stumela

dr. Tomislav Bondulić

- ako se u svijim pogecima pastoral zvanično
organicavao u svome deselovaniju na neke kate-
gorije osoba («nasi», oni najbolji crkvenim
srđima ili oni koji su izgledali da pokazuju
odmah stanovačto zamjane, najbolji u nazi-
sluznici, oni koji su već izvršili opredjeleženje
za vjereni i tako daleč) sada se javlja sve više
potreba da se smjono prosti na sve, barem
teorijski, i navještaj i privede do zvanja uime
onoča Boga koji ne daje prednost obama,
Amosa, koji nije bio prorok samo sakupljao
koji žalje grješnike u narod grješnika, koji od
Zake jevu kucu i koji je pozivao Leviča i ide u

- Ako je pastoralni zvanja nastao kao zahjeci povezan s kritizmom situacijom i s oskudicom zvanja, danas se ne moze više misliti na karatku rok i da negativan spret okolnosti motivira pastoralni zvanja, nego - naprotiv - pastoralni zvanja se posavljaju kao prvi dosledan iskaz materinista Crkve, otvorene nezaustavljuju Božjemu namu koji uvisek u usoj radu životi, -ako se jedno vrijeme promicba zvanja ono- sila samo i prije svegda na neka zvanja, sada bi se moralno težiti više prema promicaju svih zvanja, buduci da se u Gospodinovoj Crkvi

Jelčicama i mladim da traže i pronađu vlastito zvanje. Riječ je u svakome slučaju o tome da se svatih još jedanput smjer kosi Bođ, Gospodar posjeti, učišće u našu povijest i u bo- gatu povijest, učišće u našu povijest i u bo- pred odlicujućim razkrizjem. Dalje kaže dokument:

Rađ za zvahja medu od rasilma

Dr. Janez Oberstar, rektor Šjemeništa »Redemptoris Mater« u Puli
Predavanje:

SVEČENIČKA REKOLJEKCIJA U SVIBNJU, 9. 5. 2001.

ZADARSKA NADBISKUPIJA

NAŠI POKOJNICI

DON ŠIME STURNELA

U subotu 9. lipnja 2001. godine, u Općoj bolnici u Zadru, nakon kratkotrajne teške bolesti, preminuo je svećenik Zadarske nadbiskupije, župnik u miru, don Šime Sturnela, u 84. godini života i 59. svećeništva. Sprovodne obrede i svetu misu zadušnicu u župnoj crkvi sv. Eufemije u Sutomišćici na otoku Ugljanu, u ponedjeljak 11. lipnja, predvodio je zadarski nadbiskup u miru mons. Marijan Oblak zajedno s domaćim župnikom don Zdenkom Dundovićem, don Titom Šarinom, župnikom Preka i dekanom ugljanskog dekanata, te dvadeset i osmoricom svećenika, u nazočnosti brojnih redovnica, pokojnikove rodbine i više od tisuće vjernika župa Sutomišćice i Poljane, Lukorana, Preka, Ista, Iža, Molata, te iz zadarskih župa sv. Josipa na Plovaniji i Kraljice Mira na Stanovima. Molitveno ispraćen od svojih dugogodišnjih župljana, prijatelja i poštovatelja, pogrebna je povorka kretnula iz njegove crkve Kraljice Mira u Poljani ulicama mjesta do župne crkve u Sutomišćici.

Govoreći na misnom slavlju o liku svećenika koji se "uzima između ljudi i postavlja na korist ljudima u njihovu odnosu prema Bogu, da prinosi darove i žrtve za grijehu" (Heb 5,1), nadbisku u miru mons. Marijan Oblak u svojoj riječi istaknuo je među ostalim da je svećenik prvenstveno čovjek vjere, jer "bez vjere nemoguće je omiljeti Bogu" (Heb 11,6). Svećenik je čitavim svojim životom i svojom službom uronjen u Božji, nadnaravni i otajstveni svijet. Ono što svećenik vjeruje to i živi, to uči, prenosi i svjedoči. Svećenikova je služba za Boga i narod međusobno sjedinjena, i gotovo ju je nemoguće dijeliti jer se neprestano prožima. U toj službi prepoznamo i našeg pokojnog župnika don Šimu Sturnelu kao vjernog služitelja Bogu i narodu. Nije izrekao niti napisao nikakvih riječi, koje se citiraju iz knjiga. Ono što je govorio i činio

zapisano je u srcima ljudi, koji su ga slušali i poznavali. Bio je sasvim običan, jednostavan i dobar župnik, koji je činio samo ono što mora činiti svaki dobar župnik, dakako, srcem punim milosrđa prema ljudima i srcem punim ljubavi prema Kristu, naglasio je nadbiskup Oblak.

Don Šime Sturnela rodio se 22. kolovoza 1917. godine u Poljani na otoku Ugljanu, kao treće od petero djece supružnika Šime i Jerke rod. Babin. Osnovno školovanje je započeo u rodnom mjestu, a srednjoškolsko na Škokjiću u Preku, nastavio u Krku i završio u Senju. Za svećenika je zaređen u kaplici Nadbiskupskog sjemeništa "Zmajević" u Zadru, 28. lipnja 1942. godine. Mladu misu je slavio u Sutomišćici, 5. srpnja 1942. godine. Nakon mlade mise imenovan je kapelanom u logoru na Molatu, te nakon dva mjeseca premješten je za župnika u Malogom Ižu. Tih ratnih godina kao svećenik često je bio izložen opasnostima, pogotovo nakon nasilne smrti župnika Rave Manzonija, kada mora preuzeti i tu otočku župu. Na blagdan svete Stošije, 15. siječnja 1945. godine, imenovan je župnikom Brbinja i Savra. U Brbinju je sagradio crkveni zvonik. Poslije pet godina župničke službe u Brbinju, od 1950. godine imenovan je župnikom u rođnoj župi Sutomišćica-Poljana, a odatle poslužuje još i župu Lukoran, gdje ostaje sve do 1969. godine. To je bilo najplodnije razdoblje njegova svećeničkog života, izuzetno bogato duhovnim zvanjima. Odgaja brojne sjemeništare, od kojih je šestoricu je doveo do oltara, a sedam djevojaka postaju koludrice benediktinke u samostanu Svetе Marije u Zadru, jedna od tih je i njegova rođena sestra s. Bernarda i nećakinja s. Alojzija. Godine 1964. imenovan je župnikom Ista, odakle poslužuje Zapunel na Molatu. Odatle je 1974. godine premješten u Zadar za župnika no-

kadar podignuti Abrahamovu djecu i iz kamenja (usp. Mt 3,9).¹

Razmišljajući o gore navedenome mislim, da je potrebno razmišljati prije svega o krizi razumjevanja Crkve (ekleziologije) i o krizi vjere. Te krize su osnovni razlog i za krizu zvanja.

Problem ekleziologije

Sa Drugim Vatikanskim koncilom pred nas se stavlja novo razumjevanje Crkve. Koncil već u prvoj glavi Dogmatske konstitucije o Crkvi, gdje se govori o Misteriju Crkve izlaže, da je Crkva Mistično tijelo Kristovo. «Po krštenju postajemo naime slični Kristu: 'Jer smo mi svi kršteni u jednom Duhu da budemo jedno tijelo' (1 Kor 12,13)². Mi smo još uvjek u velikoj mjeri pod utjecajem starog razumjevanja Crkve, gdje se nije govorilo o tјelu, nego o Pastiru i ovcama. I liturgija je bila oblikovana u tom smislu. Zato svećenik pred oltarom okrenut vjernicima ledima, predstavlja Dobrog Pastira, koji vodi svoje ovce. Koncil obnavlja znakove i daje upute za liturgijska slavlja na način, da uistinu dode do izražaja Crkva kao tјelo. Mislim da je i za svećenička zvanja bitno to razumjevanje. Koncil dalje kaže: «Kako pak svi udovi ljudskog tјela, iako ih je mnogo, čine ipak jedno tјelo, tako vjernici u Kristu (usp. 1 Kor 12,12). I u zgradbi Kristova tijela postoji raznolikost udova i služba.»³

U drugoj glavi dogmatska konstitucija govori o Božjem narodu. Tu se govori o općem svećeništvu vjernika: »Krist Gospodin, Veliki Svećenik uzet između ljudi (usp. Hebr 5,1-5), učinio je od novog naroda »kraljestvo i svećenike za Boga, Oca svoga« (Otkr 1,6; usp. 5,9-10). Jer se kršteni po preporodu i pomazanju Duha Svetoga posvećuju da budu

duhovni dom i sveto svećeništvo, da svim djelima kršćanina prinose duhovne žrtve, i da navješćuju čudesa Onoga koji ih je iz tmina pozvao u divno svoje svjetlo (usp. 1 Petr 2,4-10). Zato neka svi Kristovi učenici, ustrajući u molitvi i hvaleći Boga (usp. Dj 2,42-47), prikazuju sebe kao živu, svetu, Bogu ugodnu žrtvu (usp. Rim 12,1), neka po svoj zemlji svjedoče o Kristu i opravdavaju svoju nadu u vječni život pred onima koji to traže (usp. 1 Petr 3,15).

Opće svećeništvo vjernika i ministerijalno ili hierarhijsko svećeništvo, premda se između sebe razlikuju bitno a ne samo po stupnju ipak su u međusobnom odnosu; jer jedno i drugo imaju na svoj posebni način dio u Kristovu svećeništvu. Ministerijalni svećenik, svetom vlašću koju ima, odgaja svećenički narod i upravlja njime, izvršuje euharistijsku žrtvu u Kristovoj osobi i prinosi je Bogu u ime cijelog naroda; vjernici pak snagom svoga kraljevskog svećeništva, sudjeluju u prinošenju Euharistije i vrše ga u primanju sakramenata, u molitvi i zahvaljivanju, svjedočanstvom svetog života, samozatajom i djelotvornom ljubavi.»⁴

U četvrtoj glavi gdje se govori o laicima, dolazi na vidjelo novina o kojoj želim govoriti u vezi svećeničkih zvanja. Konstitucija kaže: »Sveta se Crkva po božanskoj ustanovi uređuje i upravlja divnom raznolikošću. 'Jer kao što u jednom tijelu imamo mnogo udova, a svi udovi nemaju iste službe, tako smo mnogi jedno tijelo u Kristu, a pojedinci udovi jedan drugome' (Rim 12,4-5). Jedan je dakle izabrani Božji narod: 'jedan Gospodin, jedna vjera, jedno krštenje' (Ef 4,5); zajedničko je dostojanstvo udova po njihovu preporodu u Kristu, zajednička je milost djece, zajednički poziv na savršenost, jedno spasenje, jedna

¹ Usp., Nova zvanja za novu Europu, Kršćanska Sadašnjost, Zagreb, 2000, 33-34.

² LG, 1,7.

³ LG, 1,7.

⁴ LG, 1,10.

Cokowski benediktiniči

toches Dianachryse; fys zet hyc die w' Phoenizia
hi poveršan, neggo trajan i dubok, Duhom
Svetim razzaren.

Na spomen-sličici o 70. objemniči svećeničtvu dao je i spisati riječi sv. Ivana Zlatoustog: „Slava Bogu u svemu“. To je zapravo, i bene-diktinsko geslo, uzeuto iz I Pt 4,11: „Da se u svemu slavi Bog“; Ipak, o. Martin je bio duboko uvjeren da se Bog osobito proslavlja u liturgijskim slavljima, pa je o tome neuromno govorio i pisao.

ranjevcí iz obliženj samostana u Krasu, te
josi neki svećenici i redovnici. Slavije su oso-
bito uzvečiaši svećarev brat Nikola sa su-
prugom, našljilza rodbinu, te znaci i projateći.

SVEGAMOST JE nastavljena u samostanskoj bla-
govaonici. Uz braču iz njegevra samostana na-
zocan je bio pasmanjski dekan don Grgo Batur,

i od nje blagovali.

cijlum (1985), te razmatravanju nad zborim, davorovnim i poprugesnim molitvama „Pomo- limo se“ (1992) i Po Kristu. Amen“ (1993.). Dva su mu vrijednja delja umnožena ciklosti- lom – „Moja Misija“ (Rijeka 1956.-1957.) i „Mojs Časoslov“ (Rijeka 1958.) – ali su u za- vidos nakladi. Tako je „Moja Misija“ izisla u 1500 primjeraka. Izbarane dijelove iz te knjige izdao je samostan Cokovac prigodom 70. obljetnice svećenstva o. Martina. Ni ovom prigodom o. Martinu nije propustio pos- viještiti vjermicom da se nedješljnu misu ne smije shvatiti kao nemenu obvezu, već kao Božji dar kojom smo pogaseni. Stoga u mis- noj žrtvi Vasilja što će seći i potpuniće suđelovanati

b) Problem výjere

Gore spomenuti dokument «Nova zvansja za novu Europu» kazuje: «U osluškivanju Riječi s divljenjem otkrivamo da je našo budućnosti i naspriječenja biblijsko-teološka katelogorija za izravljajne tajne života u Kristovu svjetlu »poziv«. Krit, novi Adam, obavljajući mis- terij Oca i njegove Isusove potpuno otkriva i govjeka nisemu samomu te mu obavljajuće uz- višenost njegova poziva. Zbog toga su bila- ljskome liku zasjednici u Korintu pred- stavljene davori Duka, u Crikvi, u podredenosti

Potrebno je ukratko progovoriti i o kritici vježe
ili čestos pojaviv, da se prirodna religijoznost
zamenjuje za odraznu kršćansku vjeru. Svak
poziv je bitno vezan za pravilno razumije-
vanje. U pritrodnoj religijoznosti svećenik je
onaj koji čini obred uime naroda, on je kao
njihov službeni predstavnik. U vjeri kako je
razumije krščanstvo svećenik je glava, vidi-
jivi znak Isusa Krista i cijeloga Trojstva.

Stojimo na tom raskrsću gdje maramo napustiti stari i krenuti u novu smjer, koju je pokazao Duš Sveti Posebno na Drugom Vat-kanском saboru i u dokumenitima nakon kon- cila. Ne samo za nova zavjasa, nego i za svećenike je vaza ziva zasjednica, gdje sam svećenik može izvještiti svoje krištene. Sv. Augustin to jasno kazuje i papa Pavačija nje- gove riječi u pismu svećenicima za Veliki Auđgustin te svećenike koji su u godini. Svećenik u prilikom redenja se dobiva »gratia gratiis datâ«, »gratia sanctificas« pa se dobiva iz krištenga. Sama služba ne posvećuje. Ako je- dan svećenik živi u grjehu, nije godovo dje- lovanje ne umanjuje sagre sakramenata koje većenja. Mora se vratiti kroz noći pos- drželi, ali za njega služba nije moguće pos- većenja.

NAŠI JUBILARCI

O. MARTIN KIRIGIN OSB – 70 godina svećeništva

O. Martin Kirigin, benediktinski monah i poznati liturgičar, obilježio je 70. obljetnicu svećeništva na Petrovo, 29. lipnja, ove godine. Misu zahvalnicu, kojom je zahvalio Gospodinu za sedam desetljeća ministerijalnog svećeništva, slavio je u svom samostanu na Čokovcu. Po svečarovoj želji, slavlje je bilo skromno, ali svečano. Okupljeni Božji puk ssudjelovao je u slavlju dostojanstveno i djelatno.

U prigodnoj homiliji se o. Martin obratio nazočnima, povezavši svetkovinu sv. Petra i Pavla s razmišljanjem o Crkvi našega vremena, koja se na poseban način može dići svetošću Petrovih nasljednika u posljednjem stoljeću. U njihovu mudrom vodstvu može se pročitati trajna Božja briga za Crkvu, koja nije tek ljudska ustanova, nego Kristovo otajstveno tijelo, po nauci koju je osobito razvio sv. Pavao. Počulen svoim dugovječnim iskustvom, o. Kirigin je ohrabrio prisutne i potaknuo na optimizam; da ni u narednim vremenima, ma kako teška bila, Bog neće zapustiti svoju Crkvu.

Teških vremena o. Martin je u velikoj mjeri proživio. Rođen u Mircima, kod Supetra na otoku Braču, 14. prosinca 1908. Na krštenju je dobio ime Josip. Od 1919. do 1926. je u splitskom sjemeništu, a maturira na tamošnjoj Državnoj gimnaziji 21. lipnja 1926. Studira na teološkom fakultetu u Ljubljani, a hvarske biskup Miho Pušić redi ga za svećenika u Supetu 29. lipnja 1931. godine. Svoje svećeničko služenje započinje u Hvaru. Uz kapelansku službu u katedralnoj župi bio je imenovan također i kornim vikarom, te je svakodnevno molio s kanonicima. Bio je kateheta svih škola u Hvaru – Pučke, Građanske i Ženske obrtničke, a brinuo se i o bolesnicima. Uza sve to, vodio je "Djevojačko društvo Srca

Isusova", te male i velike križare. Nalazi vremena i da piše o liturgiji, objavljajući članke u "Križu na Jadranu", "Vrhbosni" i "Duhovnom životu".

Godine 1934., potaknut spisima Piusa Parscha, započinje izdavati liturgijski tjednik "Život s Crkvom", čiji je glavni urednik do 1938. Te mu je godine biskup Pušić dopustio odlazak u benediktinski samostan Emauzy u Pragu, gdje započinje monašku pripravu. Završava je u vihoru Drugoga svjetskoga rata, nakon što su u proljeće 1942., nacisti zatvorili samostan Emauzy i benediktince protjerali. Tada o. Martin odlazi u Rim i te godine polaže na Montecassinu svećane zavjete. U Rimu, na Papinskom institutu starokršćanske arheologije, studira i uspješna brani doktorsku disertaciju "La mano divina nell' iconografia cristiana" (Ruka Božja u kršćanskoj ikonografiji). On će tu disertaciju poslije ažurirati i Institut za starokršćansku arheologiju 1976. tiskati na talijanskom izvorniku.

O. Martin služio je kao svećenik u mnogim krajevima, ali ipak najviše u Zadarskoj nadbiskupiji. Kao župnik djelovao je u Tkonu, Pagu i Biogradu. Međutim, o. Kirigin je osobito bio prepoznatljiv kao neumorni djelatnik na liturgijskom polju. Mnogo je toga pokrenuo u liturgijskom pokretu 20. stoljeća. Bio je vrlo aktivni potpredsjednik Interdijecezanjskog liturgijskog odbora, u vrijeme dok su mu članci objavljeni u Vjesniku đakovačke biskupije, Službi Božjoj, Bogoslovskoj smotri, Vrelu života, Crkvi u svijetu, Mariji i drugim časopisima.

Među knjigama koje je napisao valja istaknuti biblijsko-liturgijska razmatranja za svaki dan u 5 svezala "Dva stola" (1970-1971.), komentar liturgijske konstitucije Sacrosanctum Con-

priznanju Krista kao Gospodina. Kristologija je zapravo u temelju svake antropologije i ekleziologije. Krist je naum o čovjeku. Tek nakon što je vjernik priznao da je Isus Gospodin, »u Duhu Svetom« (1 Kor 12,3) može prihvati statut nove zajednice vjernika: »Različiti su dari, a isti Duh; različite su službe, a isti Gospodin; i različita djelovanja, a isti Bog koji čini sve u svima« (1 Kor 12,4-6).

Pavlovska slika jasno pokazuje tri osnovna vidika darova poziva u Crkvi koji su međusobno usko povezani svojim postankom u krilu trojstvenoga zajedništva i posebnim odnosom s pojedinim Osobama. U svjetlu Duha darovi su izaz beskonačne darovanosti od Njega On je sam karizma (Dj 2,38), izvor svakoga dara i izraz neobuhvatna božanskoga stvaralaštva. U svjetlu Krista darovi poziva su »službe«, izražavaju mnogolike različitosti služenja koje je Sin živio sve do darivanja života. On naime »nije došao da bude služen, nego da služi i život svoj dade...« (Mt 20,28). U svjetlu Oca darovi su »djelovanja« zato što od Njega, izvora života, svako biće oslobađa svoju vlastitu stvaralačku snagu.

Crkva prema tome odražava, kao ikona, tajnu Boga Oca, Boga Sina i Boga Duha Svetoga; i svaki poziv nosi u sebi crte triju osoba trojstvenoga zajedništva. Božanske osobe su izvor i model svakoga poziva. Štoviše samo Trojstvo u sebi jest splet tajanstvenih poziva i odgovora. Samo tu, unutar toga neprekidna dijaloga - svako živo nalazi ne samo svoje korijene, nego i svoju sudbinu i svoju budućnost, ono što je pozvano biti i postati, u istini i slobodi, u konkretnosti povjesti.

⁸ Nova zvanja za novu Europu., KS, Zagreb, 2000, 40-42.

⁹ Župna kateheza u obnovi župne zajednice, NKU/HBK – HILP, Zagreb-Zadar, 2000, 17.

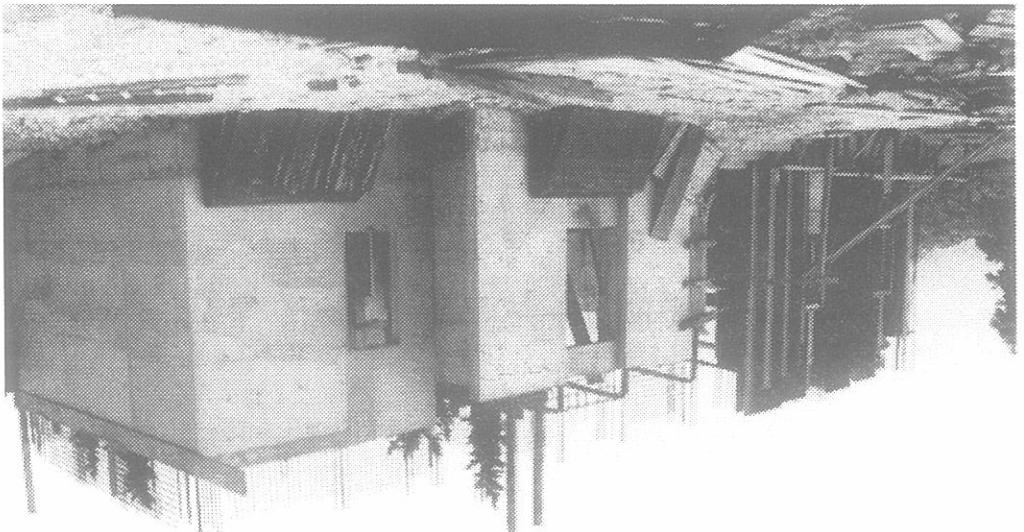
Darovi, zapravo, u ekleziološkom poretku 1 Korinćanima, imaju povjesno i konkretno odredište: »A svakomu se daje očitovanje Duha na korist« (1 Kor 12,7). Postoji više dobro koje redovito nadilazi osobni dar: izgraditi u jedinstvu Kristovo Tijelo; vidljivo očitovati njegovu nazočnost u svijetu »da svijet užvje ruje« (Iv 17,21). Zbog toga je, s jedne strane, crkvena zajednica, prožeta tajnom Boga, njegova vidljiva ikona, a, s druge strane, zajedno s čovjekovom povješću potpuno je učijepljena u svijet, u stanje izlaska prema »novim nebesima«. Crkva i svaki poziv u njoj izražavaju identičan dinamizam: biti pozvan na poslanje.⁸

Plan i program Hrvatske biskupske konferencije »Župna kateheza u obnovi župne zajednice« pokuša razraditi taj problem ekleziologije i vjere o kojem sam govorio. Nova smjer je, da svaka župa postane zajednica malih zajednica. Još nije dovoljno jasno kakve te zajednice moraju biti u praksi iako *Opći direktorij za katehezu*, jasno kaže, da moraju biti mjesto, gdje s ostvaruje kateheza katekumen-skog tipa.⁹ U biti se radi o tome, da svaka zajednica je čelija Crkve i ne samo grupa, i da živi iz vjere, kao ikona sv. Trojstva.

Moje iskustvo u neokatekumenskim zajednicama

Kad sam kao mladi svećenik bio u krizi, ulazak u zajednicu u kojoj sam počeo ponovno otkrivati i živjeti svoje krštenje našao sam mogućnost živjeti to što je bilo u bogosloviji moja jedina želja. Biti sretan svećenik, pun elana, spremam dati život bilo gdje i bilo kako za rast Božjeg kraljevstva. Vidio sam, da nije dovoljno znati i željeti, nego da sve ovisi o

PRIDRAGA, nastavak radova na novoj zupnjoj crkvi

Nedjeljko Zubović

no kolaršku župu, smještenu u zaledu na sjeveru hrvatskog jezera, kogđe obilježavaju brojne i-s- povijesdi vjerimka za koje su nedavno, uz oltar izgrađene i posne ispodijedne kabine, po projektu župnika don Ivice Jurčića, imao izgradnje i posne ispodijedne kabine, po imzinjera gradevine, Svetu Nedjelju je užeduo i Pukčki događas, i priklaže se to za raznovrsne surste brojnih iseljenika sa svojom rodbinom i pristateljima, koji nakon svete mise nas-tavljaju bratsko drženje u obiteljskom ozračju, uz prigodnu priliku jelovnik.

svarinič materijalnim poteskočama kose su svakoga dana bremeničje, zadarški je nad-
biskup mons. Ivan Prendić potaknuo vjernike da žive u nadi vjere kosa, često puta govjeku i misle savim razumjivim, ali oslanjajući se na Bošća, koji živi u srcima vjernika i na useljenu ljudjavu i briju za svakog govjeka, koju nam uvjek spremno udjeležuje svosom milošću i dobrotom možemo nadvaladati poteskoče sa-
dašnjeg trenutka svog življenja.

Skladno liturgijsko psevname predvođio je do-
maci župni psevacki zbor pod ravnateljem s.
Aurelije Kultesa. Zavjetni blagdan svete Ne-
diljice u Vrami svakako je najznačajniji

idejnitetu svakog naroda, pa čak i poseđenica naveliko pristjeti. Globalizacija nije samo čin- nemica da budemo savgadje u čitavom svijetu, nego to je i kolonijalizacija čitavih zemalja, zapravo amerikaničacija svijeta. S druge strane informatizacija je velika stvar i same preko interneta i preko opće informatizacije evandješa su tu na mjestu, a istovremeno se zagubše, a s druge strane dosadašnje informa- tivna sredstva jedva mogu sprječiti mnogo zla koja moderna sredstva informatizacije donose. Ekologija je sve više eksponiša medu nama, i scenario je da se sprijesti zagadivanje zemlje, a Zemlja i naše okruženje nije samo nešto što nas okružuje, nego mi smo pridora.

Jubilie je prošao i ushi smo u 21. stoljeće i treće tisućljeće, i čini se kao da se neke velike stvari dogadaju. Covaček pomisli da knjiga Otkrivenja i milenaristi imaju pravo, da je u skrovištu, iz Zatvora, jer se tada na podnetku drugom mileniju davao bio pušten iz svoga tlocinogog tisućljeća dogradio rasjedep Crkve - Isusovički raskol, pa u sredini toga tisućljeća zatočeni raskol, pa kosi su prisjetili unistjenju skom bomboom, pa zatim razoruji ratovni sa atomom, mnoge sekte, pa zatim razorići prljavi svijet, a s druge strane da prljavi zacijja. Osjećamo da je, zapravo, svako selo još među ljudi. Prvo sto uocavamo to je globalni sve izaz nas i da neki novi mentalitet ulazi u svijet, a s druge strane da prljavi svijet, a s druge strane da prljavi vec citativi svijet, a s druge strane da prljavi

Uvode misli

(NADBISKUPJE, DEKANATA I ZUPE

SECENIČKA DUHOVNOST - TEMELJ SVAKOG PASTORALNOG PLAN

Dr. Tomislav Ivančić, rektor Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu

40. SVEĆENICKI DAN ZADARSKIE NADBISKUPIJI

Ne željim reći da samo neoklukumenske zadejmice daju takve plodove. Svaka zasjednica, koja se pratičava gore spomenutom modelu Crkve Postje meseto novih zvanija. U Varsavi gđje deluju dva Šjemeništa, obično i bogoslova koji su dosli iz različitih crkvenih misija, u prvom se nalazi osamdeset poslova bogoslova, a drugom se nalazi osamdeset poslova bogoslova koji su dosli iz različitih crkvenih pokrela.

Zelio bi sve ohrabriti, da zasjedno radio u smjeru kosega je zacrtao Duš Sveti preko zadnjeg končala i da nemamo nikakvog straha napustiti ono što nijе više znak vremena.

zadarski nadbiskup, koji je tom prigodom svojim svećenicima i nazočnim obrovačkim vjernicima uputio svoju pastirsku riječ, osvrnuvši se na dva temelja svetosti, posinstvo Božje re odabranje i psvećenje. Djeca smo Božja po Duhu i zato je potrebna naša trajna izgradnja i trajni rast u vjeri. Pavlove riječi biskupu Timoteju (2Tim 1,6) opravdano se mogu primijeniti na onu trajnu izgradnju, na koju su pozvani svi svećenici snagom "dara Božjega" što su ga primili svetim ređenjem. Te nas apostolove riječi uvode u shvaćanje cjaklokupe istine trajne izgradnje prezbitera, a to je božanski dar kojeg treba raspirivati, poput žeravice da se nikada ne izgubi trajna novost, koja je vlastita Božjem daru, a treba ga živjeti u njegovoj neprolaznoj svježini i izvornoj lje-

poti. Po sakralnom izlijevanju Duha Svetoga koji posvećuje i šalje, prezbiter se suoči s Kristu Glavi i Pastiru Crkve, te ga šalje vršiti pastoralnu službu. Svećenik je na taj način svim svojim bićem zauvijek i ne-promjenjivo označen kao službenik Isusa Krista i Crkve, i ulazi u jedno trajno i nepromjenjivo životno stanje. Povjerava mu se pastoralna služba koja je ukorijenjena u naravi i potpuno zahvaća njegovo postojanje, te je i sama trajna, poručio je u svojoj riječi propovijednik. Svećenički dan zadarske nadbiskupije završio je bratskim objedom u restoranu "Kalada" u Ribnici.

Nedjeljko Zubović

PROSLAVA ZAVJETNOG BLAGDANA SV. NEDILJICE U VRANI

U povjesnoj Vrani, nadomak znamenitog prirodnog parka Vranskog jezera, svečano je na prvu srpanjsku nedjelju proslavljen zavjetni blagdan svete Nediljice, mučenice. Procesiju pokorničkog i prosbenog značaja i potom svečanu koncelebriranu svetu euharistiju, po vrućem i sparnom vremenu, pred više od sedam tisuća okupljenih vjernika iz raznih župa Ravnih Korata, Bukovice, Biogradskog primorja s otocima predvodio je zadarski nadbiskup mons. Ivan Prenda, zajedno s domaćim župnikom don Ivicom Jurišićem, biogradskim dekanom don Tomislavom Sikirićem, začasnom kanonikom Stolnog kaptola sv. Stosije u Zadru don Jankom Segarićem, i još petnaestoricom svećenika.

U svojoj nadahnutoj propovijedi zadarski je nadbiskup mons. Ivan Prenda obrazlaga prvu Božju zapovijed i naglasio kako sav ljudski napredak i rast suvremene civilizacije čovjeku današnjice nisu donijeli željeni mir i zadovoljstvo. Vrtoglavi rast znanosti doveo je do svladavanja brojnih tehničkih, ali i prirodnih prepreka u čovjekovu životu. U toj općeljud-

skoj strci za stjecanjem materijalnih dobara i prirodnog mira čovjek je zaboravio na ono što je Bog učinio u njegovu životu. Mentalitetom ovoga svijeta, kako se prikupljanjem i gomilanjem dobara nešto može riješiti, potpuno je suprotan Božjem naumu i razlogom je nezadovoljstva, pa čak i čovjekovih frustracija u vremenu u kojem živi i u svojem životnom okruženju. Stoga je na današnji blagdan sv. Nediljice, rimske mučenice, potrebno postaviti sebi i svima nama pitanje: Što to mi vjernici u svojem kršćanskom životu stavljamo na prvo mjesto, i koji su nam je prioriteti u svakodnevnim aktivnostima? Jesu li to, možda, razne okultne stvari i prakse, praznovjerja i sebeljublje, ili u svojim životima stavljamo Boga na prvo mjesto, aludirajući pritom na sve učestalije zanemarivanje prve Božje zapovijedi u vjerničkom životu. Slikovitom usporedbom o dva vrapca, koji se ne brinu za svoje sutra i ipak ih Otac nebeski hrani, podsjetio je propovijednik na Božju brigu za svakog pojedinca, a koliko je tek čovjek ispred ptica?! Ohrabrujući nazočno vjerničko mnoštvo da ne prezaju, čak ni pred

Mi dišemo zrak, mi jedemo i postajemo ono što pojedemo. Prema tome, pitanje ekologije je pitanje svakog čovjeka, a ne samo preživljavanje svakog čovjeka, nego preživljavanje nas unutar sebe.

Osim toga se vidi da je vrijeme velikih ateizama iza nas. Čak se čini da i naš predsjednik vlade govori da nije više ateist, nego agnostik. To znači da više ne vjeruje da Boga nema, nego on smatra da se Boga sa sigurnošću ne može spoznati, da li je ili nije. Osim toga, mi ne živimo više u vremenu ateizma, nego u vremenu bogova, a to je povratak poganstvu. Posvuda u svijetu, pogotovo u Njemačkoj gdje i na automobilima piše: Heidentum bringt Glück! Paganstvo donosi sreću! Istočnjačke i druge religije nadiru, a s druge strane Europa i kršćanstvo se našlo u krizi velikoj, gdje Europa smatra da je kršćanstvo donijelo sve nesreće u dosadašnja dva tisućljeća. Tu su još razne religije kao naša slavenska, germanska, grčka i druge religije. Milenaristi govore da se dovršava vrijeme ribe, koje je bilo kršćansko vrijeme, a dolazi vrijeme vodenjaka, a to znači vrijeme svjetlonoše, to je vrijeme sotone. Sotona bi trebao biti onaj koji donosi prosvjetljenje svima, a to prosvjetljenje treba doći preko poganskih religija. Sve to na nas predstavlja nove probleme, a to znači i nova promišljanja. Informatizacija pokazuje da se svijet strašno brzo razvija, mladi ljudi imaju sasvim drugi mentalitet i intelektualni sklop, i sve udaljeniji je odnos starijih i mlađih (razgovor s nadb. Bozanićem o bogoslovima). Stariji se moraju stalno razvijati da budu sudsionici razvoja svijeta i generacija onih koji oko nas žive. Naviještati evanđelje znači naviještati ga onima koji sada žive, a ne onima koji su živjeli u prošlosti, u prošlom stoljeću. Budući da sadašnja generacija ljudi govori sasvim drugačije jezike, ima sasvim drugi mentalitet, drugi moral i etičke norme, onda moramo doći tamo da bi im govorili o Kristu. Zanimljivo je pitanje vjeronauka koji kod nas postaje neupitan i to kao konfesionalni vjeronauk, makar neki pokušavaju u medijima

to zatrijeti, a da bi trebala religijska kultura koja sama po sebi ne postoji, niti kao predmet, niti kao znanstvena metoda, nego neka mješavina religija koja nikome ne treba. Konfesionalni vjeronauk je temelj da bi naša djeca uopće mogla, pokraj svih pozitivističkih i pozitivnih predmeta imati neke humanističke predmete. Da bi se uopće duštvu moglo razvijati potreban je konfesionalni vjeronauk. Njemački parlament je izglasao zakon da vjera nije privatna stvar. Izašao je jedan zbornik, sada u vrijeme kad su na vlasti socijalisti, u kojem piše da je kršćanstvo jedino moguće izdržati razinu morale u društvu i prenijeti etiku i moral budućim generacijama. Američki pisac Tom Hill kaže da u trulom američkom društvu moral može držati samo kršćanske zajednice koje u sebi nose judeo-kršćanski moral, koji drži razinu da se društvo zove humanim. Karl Poppen kaže da je za postojanje jedne države i nacije, i za funkcioniranje države potreban barem jedan minimum judeo-kršćanskog morala. Ako gledamo povijest i epohu velikih kultura onda ćemo zapaziti da nije čovjek gospodar prirode, nego da priroda gospodari nad čovjekom, iako je čovjek vrhunac i kruna stvorenja, iako je čovjek genijalan. Čovjek je velik samo dotle dok je njegov moral velik. Velike kulture kao grčka i rimska, babilonska i kaldejska, i razne druge, su propadale onda kada moral nije bio više na visini. To zanči da mi možemo očekivati da neće atomsko vrijeme, ni gen-tehnika kao ni bio-bombe neće uništiti čovječanstvo, nego priroda. Znači da nam prijeti jedna druga opasnost, a ta je da priroda pokopa ovu našu tehnološku civilizaciju.

Nova evangelizacija

U tom čitavom sklopu stvarnosti Papa ne prestano naglašava da se Europa mora vratiti svojim korijenima. Korijeni su u stablu nevidljivi. Stablo raste ukoliko su krijeni zdravi. Korijeni su duhovna stvarnost čovjeka. Mi ne vidimo Duha, nevidimo savjesti, a vidimo bezbroj drugih stvarnosti. Mi radimo za to, ne

40. SVEĆENICKI DAN ZADARSKE NADBISKUPIJE U OBRVOČU

Nakon predavanja razvilo se na izloženu temu
drugega razgovor slišatelja i pre-
daravča u kojem je sudjelovalo dve desetaka
diskutantica i na postavljena pitanja
odgovarali su predsjedatelji skupova nadbiskup-
ivan Prenda i predavač dr. Tomislav Ivančić.
Poslijе radnog djelela, kao vrhunc
svjetskog drama slavljenja je svećana kon-
celebrirana sveta misa u obnovljenos još u
cijelosti nedovršenoj župnoj crkvi sv. Josipa u
Sv. Prokrovcu. Svetu misu je predvodio

dsusom. Nije potrebito biti monk da se posastane svećitim, već treba svakoga dana biti iznova bogoroditeli ili trazitelji Iusova Lica. Ni apostoli prve Pedesetnice nisu bili JUDI misljenje molitve, nego JUDI trazitelji Iusova Lica. Ukoliko Ius za jedva postoji i uko-liko ne prepoznašemo užegovo božanski iden-itet, uotliko ne prepoznašemo ni vaj osobi deinitet. Isusov idejničar je suskcessijski si-laskom Duha Svetoga prešao na apostole, a od apostola na biskupe, od njih na svećenike.

Ali živimo od horizontalne linije, i zato je rješenstvo bitno povijesno. Moramo biti vješeniti također kad se radi o grijehu ili o zlu, a mi borimo da Boga obradimo, da ga očis- mo od grijeha, da ga ne vršimo. Nije problem Bog. Kad se radi o grijehu problem je sam. Grijeh nasprjece razara me. Da imamo to razumejeli treba znati da mi kao vjećenici zapravo služimo zato što imamo omastku, čelenu strukturu, kao što je fizicku, ednu strukturu, kao što je liječnikima fizicku, i psihološke služe psihičkoj strukturi, to u emocije, razum, volja itd., tako i mi smo na užasni jedne strukture koja se zove duhovna

Duhovna razina čovjeka. Vjernika

zveznati Isusovo lice. Kao svećenik imam svu
delenite u Isusu Kristu. Ukoliko Isus Kristi
zovorim je poslene. Ali ukoliko Isus Kristi za
jedva postoji i ukoliko je njezina povij-
sna opstojnost za mene upitna, ukoliko ja s
ime ne držujem, ukoliko ja ne prizvacam
egrove metode i njezov mentalitet, ukoliko
pada moj svećenicki identitet. Drugim
jigima, Crkva kao takva i mi kao svećenici
mamo identitet samo u jednoj osobi, u Isusu
kojeg je Zemlja. To je Isusov križ i Isusovo uskr-
tuce, to je dake, silazak Duha Svetoga. To je
mo ře prešlo na mene. Kad biskup polaze ruke,
suključio apotolica", od Isusa Krista na ap-
ostole, a od apostola na nas polaganjem ruku,
andia to nije molitva da nekakav duh iz
ve mira, iz oblaka siđe na mene, nego to je
ako nekome ništa dat. To je hijer-
atnje biskupa. I zato ako neko nije u toj sukl-
jučio, ne može nikome ništa dati. To je hijer-
atnje biskupa. I zato ako neko nije u toj sukl-
jučio, ne može nikome ništa dati. To je hijer-
atnje biskupa. I zato ako neko nije u toj sukl-
jučio, ne može nikome ništa dati. To je hijer-

"Duh Sveti poučiti u svemu" što vam je govorio kroz protekle godine po vašim roditeljima, vjeroučiteljima i župnicima. Što vam je govorio po Svetom pismu, vjeronauku i molitvi. To je bilo vema važno za vaš rast u vjeri i životnoj mudrosti. Zato je potrebno da budete suradnici Duha Svetoga molitvom, primanjem sakramenata, posebno pomirenja i euharistije. Duh Sveti će vam također otkriti da ste pozvani od danas izgrađivati novi svijet u duhov-

nom pozivu. Ako otkrijete taj put, nemojte se uplašiti. U poniznosti i radosti pružite ruku Kristu Gospodinu i podite za njim ususret ljudima koji su vas potrebni, jer su potrebni sreće, radosti i Boga, zaključio je svoju nadahnutu duhovsku propovijed u pretjesnoj zadarskoj stolnoj crkvi katedrali sv. Stošije nadbiskup Ivan Prenda.

Nedjeljko Zubović

ZLATNA HARFA U PAGU

U nedjelju 17. lipnja, u zbornoj crkvi Svete Marije u Pagu održan je, u organizaciji Katehetetskog ureda zadarske nadbiskupije i župe Pag tradicionalni susret dječijih crkvenih zborova zadarske nadbiskupije - *Zlatna harfa*, koji se redovito održava krajem školske godine. Na tom su susretu nastupila djeca iz devetnaest župa: grada Zadar zastupale su župe Belafuža, Plovanija, Voštarnica, Puntamika, Arbanasi, Sv. Šime, Smiljevac, zatim župe Bibinje, Preko, Zemunik, Crno, Ploča, Pakoštane, Galovac, Kistanje, Kali, Sutomišćica-Poljana, Poličnika i domaći zbor iz Paga. Susretu su nazočili pored predstojnika Katehetetskog ureda don Gašpara Dodića, paškog župnika i dekana don Srećka Frki-Petešića brojni župnici, časne sestre i domaći vjernici, a susret je svojom nazočnošću uzvećao zadarski nadbiskup mons. Ivan Prenda.

Dan susreta bio je vrlo topao i sparan, a većina zborova pristigla je u Pag s većim brojem djece od predviđenog, te su samo djeca gotovo ispunila prostranu pašku katedralu. Početak su najavili domaćini himnom Bartolu Kašiću, proslavljenom Pažaninu, prvom prevoditelju Svetoga pisma na hrvatski jezik. Svaki zbor koji je nastupio pokazao je zavidnu glazbenu i kreativnu nadarenost, kako izvođača tako i voditelja, u čemu su prednjačili mali zemunički, pakostanski, prečki i paški izvođači. Mnoge pjesme koje su napisane i skladane za

tu prigodu, ponajviše su inspirirane su na temu zaštitnika župe iz koje zbor dolazi. Tako je novu pjesmu sv. Eufemiji napisao i uglazbio mladi župnik don Zdenko Dundović, a za ovu prigodu pjesmu Gospi od Staroga grada napisao je i uglazbio mladi paški glazbenik Anthony Buljanović. Tom pjesmom je završeno glazbeno druženje dječijih crkvenih zborova u Pagu. Premda je bilo vruće i sporno mali izvođači su bili izuzetno disciplinirani, a u ušima nazočnih ostao je zvonki glasiti nadarenog soliste bibinjskog zbora.

Na kraju programa sve je sudionike pozdravio i pohvalio nadbiskup Prenda, izrazivši zadovoljstvo što *Zlatna harfa* svake godine okuplja sve veći broj sudionika i izvođača. Također je spomenuto da brojna nazočnost izvođača i slušatelje ubuduće iziskuje potrebu drugačijeg prostornog i organizacijskog rješenja. Nadbiskup je odao priznanje organizatorima ovog dječjeg glazbenog susreta, tajnici Katehetetskog ureda u Zadru gosp. Dariji Santini i s. Aurelini Kutleša te paškom župniku don Srećku Frki-Petešiću i s. Miljenki Biošić. Susret je završio neophodnim osvježenjem za mlade izvođače i međusobnim druženjem uz pjesamu, sladoled, kolače i neodoljive baškotine koje su prigodno priredile paške koludrice, a sve pripravljeno u prostorijama ispražnjenog Robnog centra.

Nedjeljko Zubović

struktura i na toj razini služimo čovjeku. Kako posredovati božansku kristovsku milost? Duhovna struktura čovjeka nije nastala odozdo, kao što je psiho-fizička struktura čovjekova. Bog je stvorio čovjeka od praha zemaljskoga, možda i od životinje. Bit čovjeka je da nije životinja, da nema ništa od životinje u tom smislu. On je od Boga dobio svoju bit, Bog je udahnuo u njega svoj životvorni dah. Tada je čovjek postao živa duša, ima besmrtnu dušu i sad je živo biće. Otada čovjek duhovnu razinu ne može liječiti niti sebi pomoći odozdo, ne mogu ga liječiti ni liječnici ni psihijatri, nego samo Duh Sveti i Bog. Mi smo, zapravo, duhovni ljudi. Ako se pitamo što je to duhovna razina, to je prvenstveno moja osobnost, koja se u trenutku začeća dobiva. Otac i majka mi daju samo psiho-fizičku strukturu, a Bog mi udahnuje moju osobnost. I zato u začetku svakog čovjeka sudjeluje Bog, ne samo otac i majka, i to direktno. I zato nema neželjenog čovjeka. Svaki je željen, voljen i planiran od Boga i svaki je dragocjeno biće koje Bog stavlja na svoja koljena i miluje "miljeniče moj". Drugi organ i struktura je život. Imamo vegetativni, psihički i duhovni život. Duhovni život je ono što je vječnost. Kad pitam što je duh, duh je po Bergjajevu i Hegelu sloboda, sloboda od prostora i vremena. Dok sam fizički tu, dok sam psihički sada, dотле sam istovremeno duhom u svim prostorima i svim vremenima. Duhom sam, a ne mislima, prisutan. Duh je ona sposobnost po kojoj mogu izići iz sebe, a da to nije na neki način izlazak iz mene. Duh je transparentan u čovjeku, sam sebe mogu gledati, ispitivati i procijenjivati. I kad se raspade moje tijelo, onda ja živim vječnost. Tada duh podržava i zadržava moj psihički život i, kako kaže jedan dokument kardinala Šepera, ide sa mnom u nebo. Treći organ na duhovnoj strukturi je savjest. Logoterapija lijepo kaže: savjest je organ smisla. Dok čovjek čini dobro on ima kamo poći. Čim postane zao on nema kamo poći, nema smisla. Kad činim grijeh onda ne mogu s drugim čovjekom razgovarati, tako ne mogu ni s Bo-

gom razgovarati jer ne mogu doći k njemu. Čovjek se boji i policije i ljudi. Grijeh čovjeka zatvara u njemu samose kaže logoterapija, grijeh ranjava moju savjest, a moja savjest je jedan organ. Ako ja pojedem otrov onda me boli želudac i razara ga. Ako ja pojedem grijeh, moja savjest se razara i ona me peče, ona boli, ona grize i razara. U srži svakog posttraumatskog sindroma i poremećaja leži grižnja savjesti, osobito kad je ona podsvesna i kriva grižnja savjesti, jer branitelj nije kriv što je bio prisiljen pucati, a morao je pucati. U samoubojstvu prvenstveno je uzrok grižnja savjesti, i kad bismo to riješili, tada smo oslobođili samoubojicu. Tu nije dovoljan samo sakramenat, jer rana ostaje i treba je zacijeliti. Isto tako naš intelekt, organ koji čini i govori istinu, traži istinu i kad ja lažem, varam sebe i druge, onda intelekt boli. Ljudi kažu "u laži su kratke noge", jer savjest kaže: govori i čini dobro, ako se čini suprotno, onda i savjest boli. Kao što želudac traži zdravu hranu, ako mu dajemo nezdravu hranu, onda želudac boli. Pluća bolje ako udišemo otrovni zrak. Tako je i sa našim srcem, osobito u biblijskom smislu, koje je mjesto afekata i intuitivne spoznaje. Karakter je mjesto naših vrlina, i ako ja ne vježbam u vrlinama, ako u meni počinju poroci, onda me počinje boljeti. Ako svećenik puši, piće, mrmlja, ružne riječi izgovara, onda ga u svakom smislu karakterne osobine bole. Onda je nečovjek i nedostojan svoga poziva. To se odražuje najprije na mome licu i polako postajem razoren osoba. Karakter je jedna vrsta osobne duhovne strukture koja zatijeva da što više treniram vrline, onda sam sretniji i zadovoljniji čovjek. Istovremeno, ako molim za krepost koja dolazi od Duha, od Boga, onda naravno, postajem još sretniji. Razni poroci nastanjuju se u meni ako ovo prijašnje isključim i oni bole. Tako je i seksualno pitanje koje nije samo fizička bolest. Seksualnost je prvenstveno duhovna stvarnost. I u duhu smo različiti muško i žensko. Kao što je Bog: Otac, Sin i Duh Sveti jedno i isto, ali različiti, tako je i različita duhovna struktura čovjeka. Kad imamo um-

Potreba je, stoga neprestano biti svjestan i druge činjenice da nitko sam od sebe ne može ponuditi izazove duha ovođa svijeta, neće goveći u Duhu Svetom, možemo spoznati dobro i u svojoj savjesnosti opredjeliti se za nešta sagom Duhu Svetog. U neštovoj snazi možemo odloževati razornim silama oko sebe i u sebi, naglasio je propovijednik, i nadadoa da će ih

rekao je Zadarski nadbiskup.

PROSLAVA SVETKOVINE DUHOVA

Nedjeljko Zubović

Družinjiski svrški nivoj se ističe u tečaju nadbiskupske sještije u Zadru, a crkveno psevanje je „Zmajević“ u Zadru, a katedralni zbor župne Stosije predvodi katedralni zbor župne Morovica, a za orgulj-pod ravnanjem Žana Morovića, a za orgulj-jiama je svirao Dragan Pejčić.

se otovere Duhu Svetome, i da mole i rade na svojim mjestima za dobrobit naroda i zemlje Hrvata.

nažalošti uvalec i u Cirkvu. Suvremeno kognitivno gradi civilizaciju bez Boga, u dobrima, a ističe se kult novaca i njezove moci. Totalni materijalizam i konzumizam, neobuzдана trka za zabavama i užicima, he-donizam i promografija u svim mass-medijima zavaladala je svjetlostom. A kao rezultat svega toga osjeća se na svim razinama posustalo sti u vjeti, i kod mnogih krišćana ugasila se žed za Bogom. Zakašnjujuci svoji nadahnuti riječ predvođiteљ euharistijskog slavlja mons. Milivoj Božolić pozvao je nazocene vjernike da

trajali i sačuvali energije svoje mladosti pred brojnim izazovima koji nisu bezazleni. Dio vaših prijatelja na putu prema zrelosti nije izdržao i pošli su putem poroka i neuspjeha. Večeras molimo za vas i za vašu budućnost. Želimo u molitvi biti s vama da upotpunite svoje znanje, svoje dobre osobine, a umanjite negativne sklonosti, koje ne treba nikada ignorirati. Molimo da otkrijete smisao žrtve i da je znate prihvatići u svome životu. Ona je temelj velikih dostignuća kada joj se vidi smisao i kada se prigrli. Molimo da budete sačuvani od lažnih vrednota koje očaravaju svojom

Nedjeljko Zubović

DAN DRŽAVNOSTI: MISA ZA SVE PALE ZA HRVATSKU

U povodu proslave Dana hrvatske državnosti, a u organizaciji vojne kapelanje sv. Mihaela Arhanđela u zrakoplovnoj bazi u Zemuniku, održana je spomen misa, u ponедјeljak 28. svibnja, u katedrali sv. Stošije u Zadru, za sve pale za domovinu Hrvatsku od stoljeća sedmog do današnjega dana. Svečanom euharistiskom slavlju u prisutnosti brojnih vjernika nazočili su i predstavnici vojske, temeljne i specijalne policije i predstavnici civilnih vlasti iz Zadra, a predvodio ga je u koncelebraciji sedmorice svećenika mons. Milivoj Bolobanić, generalni vikar zadarske nadbiskupije i župnik katedralne župe sv. Stošije, zajedno sa vojnim kapelanom don Tomislavom Baričevićem. Predvoditelj je u svojoj riječi među ostalim naglasio da mi vjernici želimo vjernički obilježiti Dan državnosti svoje domovine Hrvatske. A to znači da želimo najprije Bogu i nebeskoj Majci Mariji, koju mi Hrvati nazovamo "odvjetnica Hrvatske", zahvaliti za veliki dar slobode i naše nacionalne samostalnosti. Želimo, nadalje, zahvaliti Bogu da smo njegovom pomoću nakon tolikih stoljeća teških kušnji i stradanja konačno dobili svoju državu i toliko željkovanu slobodu. Kolike su generacije naših pradjedova sanjale o ovom što mi danas imamo? Koliki su položili svoje plemenite

prazninom i ostavljaju pustoš u svakoj duši, poručio je u svojoj očinskoj i nadahnutoj riječi ovogodišnjim maturantima srednjih škola sa područja zadarske nadbiskupije njezin pastir mons. Ivan Prendić. Maturalno euharistijsko slavlje uzveličano je skladnim liturgijskim pjevanjem Mješovitog zabora zadarske glazbene škole "Blagoje Bersa", pod ravnjenjem prof. Branke Višić.

riječima, mi kao takvi stručnjaci smo na području bitne čovjekove strukture. Prema tome mi nismo samo službenici Crkve. Teologija služi samo crkvenoj zajednici. To je krivo. Onda ispada da i svećenik služi samo crkvenoj zajednici, i da Crkva služi samoj sebi. Crkva nema smisla samoj sebi, nego ona služi svijetu, ona je za svijet i ona je poslana u svijet. Ona se mora hrvati sa svijetom zato što ju je poslao Bog, zato što ima Boga, zato što nosi Boga, zato što su Isus Krist i Duh Sveti poslani njoj, i ona to nosi svijetu da liječi rane grijeha tog svijeta i da čovjeka oslobađa, jer je Božji, jer je priroda Božja, i ako uništavam prirodu, razaram i čovjeka, i Crkvu. Prvenstveno kada to radimo, zapravo, onda sebe onemogućujem i uništavam, i prvo što mi radimo je spas čovjeka, a ne spas Boga. Mi ne spašavamo Boga, Boga se ne spašava. Zato je naš rad za čovjeka i u čovjeku.

Mistagogija

Ono što vidimo danas da nastaje u svijetu, i to onon čemu se raduje i Papa kad govoru u ovom dokumentu Novo millennio ineunte gdje kaže, osobito kad se obraća dva milijuna mladih, tad sam video da mladi vase za vjerom. Papa dalje kaže: video sam još nešto, a to je ono što posreduje naš pastoral, a on dovodi do sakramenta i dalje čovjeka ostavi. Gledajte prve kršćane do 6. st. pa i dalje, oni su imali katekumenat. On je išao do Velike Subote, do krštenja. Ali od Velike subote, tj. od Uskrsa do Duhova, Pedeštinice je bila mistagogija. A mistagogija je uvođenje u primjenu sakramenata. To je, dakle, nova pouka. Ako čitamo Ćirila Jeruzalemskog on divno opisuje kako se to radi. A obrednik inicijacije kaže da se primjena ne događa katehezom koliko molitvom i zajedništvom. U mistagogiji se treba dogoditi to da čovjek uđe u kršćanstvo. To je kao kad dobiješ paket, ti ga moraš raspakovati da bi uzeo ono što je unutra. Biti kršćanin znači ući u nešto, a mistagogija zapravo znači imati iskustvo nečega. Npr. jedno je govoriti o torti, a drugo jesti tortu. Jedno je govoriti kako je divno ku-

pati se u moru, a drugo je kupati se pa govoriti iz iskustva. Jedno je govoriti kako se ide na Velebit, a drugo je ako si gore bio pa pripovijedaš i onda oni koji slušaju kažu: idemo i mi. Uzori privlače! To je ono što kaže Papa i biskupi, a sada stvarno Đakovačka biskupija sinodom, govoriti kako mistagogijom se postaje kršćanin. Prva kršćanska zajednica je katehizirala i uvodila u Crkvu kroz sakramente i kroz liturgiju u kršćansko zajedništvo. Mistagogija je novi doživljaj sakramenata zajednice. Često se događa da kad biskup završi krizmu u nekoj župi i svećenik i krizmanici kažu: završeno je, a biskup Srakić nadodaje: "to rekavši, izdahnu", a često izdahne i sav trud koji je uložen. Pravi posao je tek nakon krizme. Taj posao treba znati činiti i da bi se on dogodio treba se najprije dogoditi u nama. To je ono temeljno naše pitanje i kad Papa govoriti o tome što treba uzeti prvo, koji pastoral treba započeti, onda kaže pastoral svetosti. "Bez oklijevanja kažem da je perspektiva u koju treba smjestiti čitav pastoralni hod – svetost. Nije li možda to bio konačni smisao jubilejskog oprosta, kao posebne milosti koju Krist nudi, kako bi se život svakoga kršćanina mogao očistiti i duboko obnoviti?" (NMI 30) Kad gledam prve kršćane, pitam se zašto ih Pavao naziva svetima. Svetost smatramo kao pojam da su to ljudi čudaci koji danonoćno poste i mole, a Papa kaže – svetost je nešto svagdašnje. To je prijateljevanje s Bogom. Svetost je tamo gdje čovjek nakon što je dobio sakramenat ima iskustvo sakramenta, gdje je on prihvatio sakramenat i on ga je prosvijetlio i tada postaje drugačiji. Ćiril Jeruzalemski kaže ovako: "Duh Sveti je osoba koja dolazi k nama, on dolazi svakom čovjeku, on je uvijek isti, a svakome dolazi drugačije". Kao što voda trešnji daje da bude trešnja, kruški da bude kruška, kupini da bude kupina. Duh Sveti je isti, ali svakome daje sebe na njegov način, a znak da Duh Sveti dolazi je svjetlo. Znak da dolazi Gospa prvo je bljesak, svjetlo, a zatim oblak i iznad njega Gospa. Oblak u Bibliji označava Duha Svetoga, Božju prisutnost, mjesto u kome Bog stanuje. Potrebno je

Poklon dom Cedomil Supraba je istaknuo da donacija ima osim matijalne, ljudske i duhovnu vrijednost, jer jasno pokazuje kako uvijek imao dobrobit i plemenitih ljudi, poput su- pruznika Mazzetta, koji misle na najpotreb- nije, a to su deseca poginulih branitelja i in- valida Domovinskog rata, koji okruženje i društvo postupno zaboravila. Odgovarajući na tijeci zahvale gospoda Zorica-LLka Mazzetta, koja se je i dosada u više navrata, kroz Do- movinski rat i kasnije, iskazala u humanitar- nim akcijama na zadarstvome području, nagrađa- sila je kako se nuda da ovo mije tek pogrešak dobre suradnje s Caritasom nadbiskupije Za- dar, nego da i u buduće će suradniji u do- brim Caritasovim programima i aktivnostima.

VRIJEDNA DONACIJA ZADARSKOM CARITASU

Nedjeljko Zubović

terratational” u protjerkoj i u ovu godini. Mons. Raffaele Sacco, direktor Kongregacije za katoličku edukaciju, održao je predavanje na svibnja proglašeni rezultati 5. međunarodnoga turnira „Misterij poziva“. U nedjelju su 20. lipnja 2000. za „Serra“ prizu nagraane i nadravne te opće privatcene 2000/2001.“ za prijevođenje kose promicu sverenog natjecanja „Serra“ predsjednica Hrvatske Ana Vukic, predsjednica nakladnička kuća „Sveti glazba“ iz Zagreba, knjizevnika, 170. okrug Hrvatskog Sera te nom natičegu koji raspliše Hrvatsko državno natječenje u Horvata, koja je potpisana na binali homira Horvata, Tihomira Horvata „Iskra“ Ti-Hrvatske autora Tihomira Horvata „Iskra“ Ti-Hrvatu nagradu osvojila je prijevođenje iz BiH i „Io e Mr. G“ Hala Faccimileja iz Italije. Drugu nagradu osvojila je prijevođenje „Dva jelemina braka“ Željka Ivančovića iz „Dva jelemina braka“ Željka Ivančovića iz BiH i „Io e Mr. G“ Hala Faccimileja iz Italije. Drugu nagradu osvojila je prijevođenje „Dva jelemina braka“ Željka Ivančovića iz BiH i „Io e Mr. G“ Hala Faccimileja iz Italije.

američke obale, a svaha mu je promicanje svećenikih i redovničkih zvanja. Na kon- gresu se okupilo 350 članova tog međunarod- nog pokreta koji je deluje na pet kontinenta, u 36 zemalja, u kojima ima 767 klubova. Hrvat- skog "Serra Klub" saginjavaju klubovi iz Zadra, Zagreba i Novigrada, a još su dva kluba u os- nivanju, i to u Poreču i Novoj Fojci. Na otkupu Pagu, Domacim ovog Kongresa, na kojem su prisustvili predstavnici iz osam zemalja: Italije, Madara- ske, Rumunjske, Slovenske, Slovačke, Poljske, Rusije i Hrvatske je zadarški nadiskup mons Ivan Prendić, koji je sudionicom uputo- pisimno podrške, budući da je službeno uputo- tan. Nakon svete mise okupljema su se obratili predstavnici između hrvatskih klubova. Okupljena je na Kongresu Zadru svoju po- ruku uputio i zadarški gradonačelnik gosp. Božidar Klameta..

U petak 18. svibnja, u prostorijama Cartasai nadbiskupije Zadar, zadrinka projektom gospoda Zoricca-Ilka Music-Mazzetta zasedao sa svojim suprugom Antoniom Mazzettu iz Rima uručila je kompletinu kompsutersku opremu za potrebe „Boravka za djece“, koje je jedno u nizu raznovrsnih programa Cartasa nadbiskupije zadarske, kao sredstvo za kvalitetni poslovni rad. Prvi put u Hrvatskoj je uvedena i primjena korisničica tog Boravka. Domaciju je prvi put u Hrvatskoj uvedena i primjena korisničica tog Boravka. Donaciju je prvi put u Hrvatskoj uvezena i primjena korisničica tog Boravka. Domaciju je prvi put u Hrvatskoj uvezena i primjena korisničica tog Boravka. Domaciju je prvi put u Hrvatskoj uvezena i primjena korisničica tog Boravka. Domaciju je prvi put u Hrvatskoj uvezena i primjena korisničica tog Boravka. Domaciju je prvi put u Hrvatskoj uvezena i primjena korisničica tog Boravka.

Puno sam razgovarao s biskupom Strakicem
Divina je ta ujihova smrda, ali pitajte je kako
kolega Aragic kazze: Jos im falli ta operaciona lizacija. Mo
svecenike, ja sam im predavao pastoralni
teologiju (predajem je vec 30 godina) i dodeni
tlocino kao sto sam predavao, kao sto sam li
ucio, a na zupni nista od onoga sto sam im go
vorio. Odnjela ih kolotečima. Idu svosim
kaze: ja sam trutiran i ne zelim više biti pro
fezor! Pitajte je sad: imamo dobre ideje, ali
geđje ce one zazivjeti? I dajte: kako upcje ideje,
zazive? Pokusao sam protumačiti, a nad
biskup Bozanic je odredio da se osnuju župna
pastoralna i ekonomска vrijeca, a vidjelo se od
mah da ta vrijeca neće biti oslonac sko s
župnicima samo naredi da se osnuju župna
postanu svjetski onoga sto radе?... Predlozen
nastao drugi problem: a kako da ti jerme
je da svači župnik na svako sjeđnici togas

Kako dajje nakon križme? prezijed. Kako dajje nakon križme? prezijed. Kako dajje nakon križme? prezijed.

egipatske lonce, u komunitam. Izrazimo ponovo ovo što je bilo. Uzeti ćemo malog fiću pa nesto malo kredita, pa nesto malo vikeći, samo za naprijed. Među svim tim pustim političarima gdje su sad vizionari, ima li itko vizije? jer ako ja u životu nasprije ne vidim kamo, ako nemam vizije kamo bi trebao stići i da nesto sa mom nije u redu. Ako brod plovi po moru, a ne vidi Severinsacu, ne znao kamo ide. On nikad neće doci do severa, kad zna kamo ide on će stići u luku. Ideali i životi su nedostizivi, do njih se ne dolazi, ali oni su poput zvijezda. Prema njima se ide zato se napreduje. Ako moj pastoralni rad, ako moj osobni dihovni život nemam osobne vizije kakav bi ja trebao biti, neću tamo ni dociti Nasprije vizija, a onda se stvara operacioni zacijski ili strategijski kako tu viziju ostvariti, a onda dolazi konkretni plan. Ona mi zakoni koješta pomazu da se gumeš i kreneš na

jazam, nego se želi jasno pokazati da je pastoral zvanja u Europi stigao do povijesnog čvorišta i na odlučujuće raskršće. Nešto staro umire, a rađa se novo. To novo se dogodilo s II. vatikanskim koncilom koji je bio intervent Duha Svetoga. Bog znade situaciju Crkve danas u svijetu i zato je odgovorio na tu situaciju. Drugo je pitanje do koje je mjere ovaj koncil ušao u našu svećeničku svijest i u našu praksu. Mi smo nakon koncila mnoge izvanjske stvari učinili, ali mentalitet se još nije dovoljno promijenio. Potrebno je uvijek nanovo se vraćati koncilskim izvorima na kaje nas potiče sv. Otac.

U drugom dijelu svoga izlaganja predavač je osvijetlio problem zvanja u Crkvi danas, koji nije samo rad za zvanja, nego je i problem ekleziologije i vjere. Do II. vatikanskog koncila Crkva je imala jedan model, tzv. model *dobrog pastira*, koji za sobom vodi svoje stado. Zato je i oltar bio do zida, a svećenik je služio misu ledima okrenut narodu. Koncil okreće vrednote i stavljaju na prvo mjesto Pavlovu ekleziologiju, koja govori o Crkvi kao Božjem narodu, kao jednom tijelu u kojem je svećenik glava a laici su udovi. I tu se je dogodio nesporazum ili točka raskršća. Iz osobnog iskustva svi znademo da se nova zvanja rađaju tamo gdje mladi ljudi promatraju svećenika, koju ulogu vrši u Crkvi, kako se ponaša u svijetu, je li zadovoljan u svome zvanju, i je li sretan čovjek?.. Papa Ivan Pavao II. u svom ovogodišnjem pismu svećenicima za Veliki četvrtak citira izjavu sv. Augustina koji kaže:

Nedjeljko Zubović

KONGRES "SERRA INTERNATIONAL"

Svetom misom u dvorani hotela *Donat* u Zadru, koju je predvodio zadarski nadbiskup u miru mons. Marijan Oblak, zajedno s mons. Milijovojem Bolobanićem, generalnim vikarom, don Josom Kokićem, ravnateljen Nadbiskupskog sjemeništa "Zmajević" u Zadru, don Šimom Perićem, župnikom Puntamike u Zadru na čijem teritoriju se nalazi turistički

komples "Borik", te još s trojicom svećenika iz Slovenije i Italije, u petak 18. svibnja, započeo je s radom Prvi kongres "Serra International", za srednju i istočnu Europu i ujedno Osmi kongres talijanskog Serra International. "Serra International" je međunarodni katolički laički pokret, nazvan po franjevcu Juniperu Serri, apostolu i provjetitelju zapadne

toralnog vijeća svoje župe najprije pola sata govori što su to laici. Neka laicima objasni što oni sve mogu, koje su njihove kompetencije. A onda neka barem jedanput godišnje održi duhovne vježbe, da i ti laici prijeđu prag nade, da i oni dođu do iskustva vjere, da i oni prođu određenu mistagogiju. Onda su se neki župnici tužili, nemam u župi nikoga, ne možeš nikoga dobiti, a ipak je ispalо drugačije... Vidjelo se da ima različitih pokreta karizmatskih, molitvene grupe, cursiljo itd... Ljudi idu u te pokrete, a župnici se bune: oni meni odoše od župe. I nastaje pitanje: je li to uopće pametno? Svakako da nije, jer se raspada župa. To uopće nije normalno. Ali u svakoj župi ima, kao što i u cijeloj Crkvi ima stupnjevito pripadanje Crkvi. U svakoj župi ima barem nekoliko obitelji ili pojedinaca koji čeznu i teže za duhovnim životom. Bit svega našeg pastoralnog je kako reče Papa: izvezi na pučinu. Ako sve te ljude provedem kroz duhovne vježbe, ja već imam uređenu župu. Ako se za sve laike nađu određena društva, i kao što kod nas već od prije postoje različite udruge, to je najbolji način da ti laici polako odrastaju i da imamo onda suradnike u župi. To je, zapravo, rad za svetost. Drugo što Papa od nas traži je molitva, I on kaže: "Za pedagogiju svetosti potrebna je najprije umjetnost molitve". Zatim tumači svetopisamski, povijesno i kaže da "odgoj za molitvu postane važna točka svakog pastoralnog planiranja". Kada sam puno čitao, mislio sam da sam dostačno odgojen za molitvu, i uvijek mislimo da oni koji su studirali duhovnost mogu biti i dobri duhovnici. Učenik će samo toliko narasti koliko i učitelj. I kad ja imam iskustvo molitve, i meditacijske i konteplativne, i razmatranja Svetog pisma, i tišine pred Bogom, i krunice i litanija i drugo, onda ću ja znati i reći i posvjedočiti vjernicima. Mogu ih uvesti tamo gdje sam ja. Taj odgoj za molitvu je ono što kaže Papa, to su "škole molitve" gdje se u susretu s Kristom ne moli samo za pomoć, već u zahvali, hvalospjevu, klanjanju, razmatranju, slušanju, žaru čuvstava, sve do istinskog zanosa srca. I nakon toga, osluškujem riječ. Potrebno je da

znamo koji su nam uzori, trebamo napraviti novi martirologij. Kad ispitam svoju savijesti i znam što je, gdje sam slab i gdje trebam biti nov, onda tek počinje navještaj riječi. Tek kad sam jako upio Božju riječ, kad sam je slušao, tada mogu i odgovoriti.

Ekologija srca i svijeta

Mi smo svećenici najprije ljudi, i naši se životi odvijaju samo jednom, jednokratno živimo na zemlji. Svaki od nas ima samo sebe, još što je najdragocijenije to si ti samom sebi. Koja je korist da su svi oslobođeni od grijeha, a ti nisi. Svi odu u nebo, a ti ne odes. Ono što je najvažnije vidjeti i zanti to sam ja. Drugi korak je to da ja ne mogu bez Boga, jer sam sebe spasiti ne mogu. Moj cijeli životni smisao je, zapravo, vapaj za Bogom. Temeljni vapaj prema životu i znanosti je: gdje je onaj koji je pokretač života? Temeljno pitanje znanstvenika je: dokle priroda može trpjeti naše zagađanje? Odgovor je jasan: samo donekle. Sjećam se jednoga veterinara koji je na radiju govorio, što je kravlje ludilo? Odgovorio je kao vjernik. Stvoritelj je postavio zakone u prirodi, i u tom zakonu glasi da krava ne može jesti svoje vlastito meso. I kad su počeli kravi davati njezino meso i kosti za hranu, ona je postala kravojed. To je protiv zakona prirode, i priroda se buni. Tako isto možemo reći za AIDS. Kad se seksualnost svodi samo na užitak, ona se svodi na činjenicu da je normalna seksualnost i homoseksualnost i lezbijstvo. I ako to hoćemo ozakoniti, onda će priroda, svakako, reagirati. I zato kaže ovaj veterinar da priroda može samo do jednog stupnja trpjeti, dalje ne! Što su to maligne bolesti, rak? Vlasite stanice počinju proizvoditi druge stanice koje se bune protiv zdravih stanica. Moj organizam hoće sebe uništiti fizički, i želi da ja sebe dokraja uništим. Kažu da je 70% bolesti spščiščno ljudskih bolesti nastalih na temelju grižnje savijesti i duševnih bolesti, zbog otrova kojeg unosimo u našu duhovnu stvarnost i međuljudske odnose. Moje temeljno pitanje

U stisjedu, 9. svibnja, održan je mjesecani susret svečenika zadarške nadbiskupije, na kojem su se u sještjenu predstavili dio pastoralno angazirana nog prezbiterija. Duhotom dij sušteta održao se u sještjenu kapelici gdje je meditativnu razmisljavajuću buduće činjenicu o kognitivu kruniću slavnih otačastava nadahnutu duhovim razmisljajima sa posljednjem Europskim srednjim dokumentom "Nova živjava za novu Europe", u kojem se kazuje da nije riječ samo o pozitivu kao takvom, i da Crkva ne reagira na osećaji umor-nostih i nepovjerenja zbog malih rezultata svojeg rada za žvanja, niti se tim riječima misli obnoviti održene metode, energiju i entuzijazmu, na kojem je temeljno predavanje na temu "Rad s opraslima za duhovna živanja" lom, na kojem je temeljno predavanje na sjemenišnog dvoaralni pastoralno radnim dispe- Nakon krage stokane susret je nastavljen u disja, župnik Ninskiog Dragoveča i Poljica. him razmisljajima predvodi don Pavao Simi- node „Nova živjava za novu Europe“, u kojem se kazuje da nije riječ samo o pozitivu kao takvom, i da Crkva ne reagira na osećaji umor-nostih i nepovjerenja zbog malih rezultata svojeg rada za žvanja, niti se tim riječima misli obnoviti održene metode, energiju i entuzijazmu, na kojem je temeljno predavanje na temu "Rad s opraslima za duhovna živanja" lom, na kojem je temeljno predavanje na sjemenišnog dvoaralni pastoralno radnim dispe-

SVEĆENIČKA REKOLEKCIJA U SVIBNU NA TEMU RAD S ODRASLIMA ZA DUHOVNA ZVANJA

Nedjeljko Zubović

Sudionike olimpijske je počeo i pozdravio zadarški nadbiskup mons. Ivan Preenda, upravni im je uživo izne- nađen i radostan zanjamem kose su natjecatelji kroz svoje odgovore iskazivali na postavljenim pitanjima. Članovi odbora jeronaučne olimpi- jade u Zadru bili su don Zdenko Dudošević, g.s. Antoela Malešić i Anamarija Šmidje, vjeroučiteljice, kose su bili usredio i glamoći komisije. Na sam dan natjecanja u realizaciji natjecanja kose je rasjala dva satna pod- olimpijske kategorije. To su Ivana Finka, Marija Bi- lokapić, Marijana Gulan, Ružica Amušić, Je- lena Milić, Melanija Kikic, Ana Baćić i Re- nata Bucić. Nakon natjecanja kose je proteklo u radijonom i prijateljskom raspoloženju studi- onici olimpijske okršijepili su se sendvičima i sokovima, i osvojeli sladoledom.

nastojecanje ih je spremljala s. Terzija Pervan,

VJERONAUČNA OLIMPIJADA

B.R. 7-8/2001.

U organizacija! Katedretskog ureda zadarške nadbiskupije, a poslovnički sve propozicije natičecanja iz poznavanja vjeronačnog grade iz Malog končila, odrižana je, u subotu 26. svibnja, u prostorijama Pastoralnog centra Uznesenja Marijina na Belafuži vjeronačnica senjaga Marijina na Belafuži vjeronačnica olimpijskida za područje zadarške nadbiskupije. U natičecanju je sudjelovalo sedam ekipa, i to iz zupne Bibimisna natjecale su se te ekipe, zatim posedinične ekipe iz Zupna Salih, sv. Josip sa Plovanjje u Zadru, Briseva i Page. Tema ovogodišnje Vjeronačne olimpijskade bila je Crkva, a gradićko kose je trebalo dobro svladati za učenike sedmog i osmog razreda osnovnih škola bilo je izuzetno tesko. Napomijemo da su ekipu zupne Salih saginjavala dečca petog i šestog razreda. Nakon pet natjecateljskih igara nasiće zanja i spremosti pokazala je natjecateljska ekipa Zupne sv. Josipa iz Zadra, koji su i ukupni posjednici ove olimpijade, te će natjecati se u Zadru: Josip Smilčević, Josip Oštetić, Karića u Zadru: Josip Smilčević, Josip Oštetić, Kasića u Zadru: Josip Smilčević, Josip Oštetić, učenici osmog razreda osnovne skole Bartola Šimele Škarra, Maja Parac i Marija Malta, a za godine. Pobjednicu momčad saginjavati su nom natjecanju u Pazinu, 22. i 23. lipnja ove godine.

čimio, upravo multivom kritinice to da su se
išudi ostavljali alkohola, i danas je savim
drugacije. Kad se spoji navjesi sa multivom,
onda nema straha za vjeru i za Crkvu. Bog je
poslao ne samo Isusa, svogu Rijec, na svijet,
nego on je poslao i Duha Svetoga na svijet da
ta Rijec postane živa rijec, i da svi sakramenti
dobju svou primjenu, to čini Duha Sveti.
Nema nista bez Duha Svetoga. Kako to sve
mogu dobiti, tako da upijam Božju rijec i da
vapim Boga, priznавајуći svoje grjehe i
zahvaljuјуći mu darove negeova Duha.
Motivom i slušanjem Rijeci dobiva se
hrabrosti reci: Ijudi sve sam napravio za Vas!
Trazí se da nam laci pomazu u onom
nasem izvanskom, a da mi sto dublje ulazimo

glasit: ako ja želim saguvati svoj život, onda to
bez Boga ne mogu, jer za mene je Bog osnovni
kritik i vapaj. Pitam te: da li volim sebe?
Sljedeći korak nakon tog je: mogu li ja
mimo svogim ljudima pogledati u oči? ja
radiš i zarađujem poslene i imam pravo na to.
Radim ono što su mi rekli biskuapi i što Crkva
kaze. Da li je to sve? Je li mi Crkva naredila
samu da dijelim sakramente ili da još naučim
30 godina nije bilo nijednog zvaniša, onda je
dosao svećenik Mackek, koji je bio Zupnik 20
godina, a kad je odlazio 8 je svećenika
podigao. Sto je napravio? Nasprizje je nas desecu
okupljao i učio nas moliti krunicu. Poslijе toga
nas je naučio moliti časoslov, i svaku većer je
bilja puna crkva vjernika, jer se je molito i u
crkvi i po kućama. Šećam se alkoholizma u
zupi, gdje je svake nedjelje netko bio mrav,
jer su ljudi noževima ubijali jedni druge. On je

PASMAN, župna crkva i groblje

VIJESTI I DOGAĐAJI

PASTIRSKI POHOD I SVETA POTVRDA U ŽUPI MARIJINA UZNESENJA, ZADAR-BELAFUŽA

Od 7. do 13. svibnja 2001., zadarski je nadbiskup mons. Ivan Prenda obavio pastirski pohod u župi Marijina Uznesenja u Zadru na Belafuži. Kroz to se je vrijeme susreo s članovima raznih duhovnih pokreta i zajednica koji djeluju u toj župi, kao što su Marijina legija, Kursiljo (u župi djeluje Tajništvo kursilja za zadarsku nadbiskupiju), zatim s članovima Župnog pastoralnog i ekonomskog vijeća, članovima zajednice "Vjera i svjetlo", Neokatekumenskog puta, župnim katehistima i vjeroučiteljima, krizmanicima i njihovim roditeljima, mladima, ministrantima, dječjim i župnim zborom te još nekim pokretima i zajednicama. Nadbiskup Prenađa je u dane svog pastirskog pohoda toj župi posjetio i nekoliko težih bolesnika, a u pratinji župnika don Ivana Mustaća pohodio i osnovnu školu "Bartul Kašić", koja djeluje na području župe. Na mjesnom groblju Belafuža održao je u subotu poslike podne Bogoslužje riječi i molitvu za pokojne.

Pastirski je pohod završio u nedjelju sa svečanom misom i podjelom sakramenta sv. potvrde devedesetorici mlađih vjernicika. U svojoj propovijedi Nadbiskup je podsjetio vjernike na značenje svete potvrde kao velikog Božjeg dara svakoj župnoj zajednici. Ovaj događaj svete potvrde kruna je mog pastirskog posjeta vašoj župi, za kojeg sam se mogao uvjeriti u duhovni rast zajednice vjernika na Belafuži, što je veliko ohrabrenje u vremenima kada su moralne vrijednosti doživjele degradaciju. Izgradnja nove župne crkve bila je od presuudnog značaja za ovu župu u kojoj danas imamo razne crkvene pokrete i brojne vjernike laike koji surađuju u župnom pastoralu zajedno sa svojim župnikom. Radostan sam, rekao je nadbiskup Prenda, nakon tjeđan dana provedenih s vama jer sam

u brojnim osobnim susretima i razgovorima mogao vidjeti živu Kristovu crkvu. Vjernike je pozvao da svjedoče cjelovito i istinsko evanđelje te im preporučio da poput prvih kršćana obdržavaju apostolski nauk, slavljenje euharistije, zajedničku molitvu i solidarnost s potrebnima. To su temelji na kojima je živjela i održala se prvotna jerzalemska Crkva, unatoč svim progonstvima i nerasumijevanjima. Evanđelje od svakoga traži odricanje i trpljenje, ali jedino obećaje ispunjeni život svakom čovjeku. Pozdravljajući o. Nadbiskupa i koncelebrante don Nedjeljka Zubovića, pastoralnog suradnika u župi i fra Andriju Štajduhara na svršetku euharistijskog slavlja župnik don Ivan Mustać je istaknuo da su mlađi ponos te župe, ističući njihovo veliko zalaganje i sudjelovanje u raznim župnim aktivnostima. Umjestio noćnih izlazaka i tulumarenja naši se mlađi okupljaju dva puta tjednom na slušanje Božje riječi i slavljenje euharistije. Umjesto košarke i Eurosonga i svega što im svijet nudi, u subotu uvečer mlađi neokatekumenski zajanica su sa svojim Nadbiskupom slavili euharistiju. To je ispravni put kojim trebaju ići i drugi mlađi iz našeg grada, što nam potvrđuje otvorenost mlađih za kršćanski brak, ali i za duhovni poziv. Krizmanike kroz tri godine za sakramenat potvrde pripremali su župnik i vjeroučitelji laici Ivana Finka, Božena Ivković, Marijana Gulan, Muljenko i Ana Lisica i Darija Santini koja je nadbiskupu predstavila krizmanike i opisala proteklo pripremno razdoblje koje je imalo poseni naglasak na zajedništvo svih krizmanika, da se ostavre Kristove riječi: "Da svi budu jedno".

Nedjeljko Zubović

ODREDBE

XXV. KATEHETSKI DAN ZADARSKE NADBISKUPIJE

Broj: 1210/2001.
Zadar, 9. srpnja 2001.

Draga braćo i sestre!

S radošću Vas pozivam na XXV. KATEHETSKI DAN ZADARSKE NADBISKUPIJE koji će se održati, u srijedu 12. rujna 2001. godine, u prostrima župe Uznesenja Marijina, Zadar-Belafuža, po slijedećem Programu:

9,00 sati	- Uvodna riječ Nadbiskupa
9,15 sati	- dr. Rudi Paloš: U svjetlu Božje pedagogije razlučiti metode vremena. Uravnotežena upotreba i usklajivanje sadržaja i metoda u katehezi
10,00 sati	- Kratka stanka
10,15 sati	- Zajednička rasprava
12,00 sati	- Koncelebrirano euharistijsko slavlje
13,30 sati	- Objed

Svećenici neka ponesu liturgijsko ruho za koncelebraciju: albu, štolu bijele boje i pojasa.
S radošću Vas sve očekujem i u Kristu Gospodinu pozdravljam.

+ Ivan, v.r.
nadbiskup

PORUKA O VJERONAUHU U ŠKOLI NA KRAJU ŠKOLSKE GODINE

Broj: 1211/2001.
Zadar, 9. srpnja 2001.

Draga braćo svećenici, dragi vjeroučitelji!

Donosimo Vam u cijelosti poruku hrvatskih biskupa o vjeronauku u školi na kraju školske godine 2000./2001., namijenjenu djeci i mlađima, roditeljima i vjeroučiteljima, i svoj vjerničkoj javnosti. Vaša je dužnost da poruku u cijelosti prenesete svojim župnim zajednicama.

Srdačno Vas pozdravljam i blagoslivljam.

+ Ivan, v.r.
nadbiskup

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA
Vijeće za katehizaciju
Predsjednik
Strossmayerov trg 6
31400 DAKOVO
Porkučiške godine nasi biskupi uputili su cijeloj našoj vjermičkoj javnosti Poruka
krajem posljednje želimo svima vama najprije zahvaliti. Zahvaljujemo vama, dečeo, mlađi i
roditelji. Vi ste izborom katoličkog vjeronauka u školi potvrdili našegova vrijednosti i njezini
Godinu dana posljednje želimo svima vama nastavniči i profesori, koji ste na različite načine, skladno
zahvaljujući vam za vašu predloženu sadržaje onu religioznu dimenziju stvarnosti,
programima vaših predmeta, ugardili u predložene sadržaje i vjerujući da je ovim
kojima je prisutna u kulturni nasleđa hrvatskog i drugih naroda. Katolička je vjera na ovim
prostорима podloga kulturne i životne ižlasci, postignuti pritom izvore drugeh kako kulturnih tako i
temeljna pitanja o misli i ljudskoga života, postignuti pritom izvore drugeh kako kulturnih tako i
vjerskih duhovkih saznanja.

Konca školske godine i projektnoje znanja uvijek je bilo vrijeme radosti nad uspjesima, ali i
vrijeme napetosti zbog straha pred budućnostcu. Sudbokom zabitomušću i boji prati me neka
dogadnja u školskim prostorima, i preporučamo svima vama, učenici, roditelji, učitelji i
vjeronauci, da ulozite sve sile da do takvih tragičnih događaja ne dođe. Posebno pozivamo vas,
vjeronauci, da u školi budete prenositelji poruke mira i Radosne vijesti po kojoj će mlađi
poredjima je „bastina koja obvezuje“, posebno nas je Papa Ivan Pavao II. Tu ste bastinu
područjima je „bastina koja obvezuje“, posebno nas je Papa Ivan Pavao II. Tu ste bastinu
porkučiške godine i vama, dragi vjernici, članovi župnih zajednica. Kršćanstvo na ovim
prenositi.

Zagreb, 18. lipnja 2001.